

Norsk Lovtidende.

Utgitt efter offentlig foranstaltning

ifølge lov av 1 april 1876.

Nr. 37

Utgitt 19 aug.

1918

Vedtekter og bruksregler

for Byaasens bygdealmemming,

6 aug.

approbert av Landbruksdepartementet 6 august 1918.

A. Vedtekter.

§ 1. Almenningens styre består av 5 personer, der ved offentlig foranstaltning velges av og blandt de bruksberettigede efter derom gjeldende lov.

§ 2. Umiddelbart efter det hvert annet år foretatte suppleringsvalg velger styret innen sin midte formann, næstformann og kasserer for de to påfølgende år. Kassereren forretter til-
like som sekretær.

§ 3. Ordinær generalforsamling avholdes hvert annet år umiddelbart forut for suppleringsvalget. I denne generalforsamling fremlegger styret beretning og revidert regnskap for de to sist forløpne år. Desuten velges blandt de bruksberettigede, men utenfor styret, 1 revisor med varamann for de to næstfølgende år.

Ellers avholdes generalforsamling, så ofte styret finner det fornødent, og når minst 20 bruksberettigede derom fremsetter skriftlig begjæring. Møtene skal være bekjentgjort minst 8 dager forut.

§ 4. Styremøter avholdes efter behov og er beslutningsdyktig, når minst 3 medlemmer er tilstede. I dette tilfelle må beslutningen være enstemmig for å være gyldig.

Såvel i generalforsamling som i styremøter føres forhandlingsprotokoll, som ved møtets slutning refereres og underskrives av de tilstedeværende av styret.

§ 5. Generalforsamling og styremøter ledes av formannen, som i tilfelle stemmelikhet har 2 stemmer.

Beslutningene er gyldig med simpelt flertal, forsåvidt de ikke står i strid med lov om bygdealmemming eller med nær.

6 aug. værende vedtekter og bruksregler. Tvist herom avgjøres med endelig virkning av vedkommende regjeringsdepartement.

§ 6. Almenningens midler gjøres fruktbringende efter hvert, som de innløper, ved å anbringes i autorisert sparebank og sikre verdipapirer. Det siste alene efter beslutning av styret og efter samme bestemmelser som for offentlige fonds.

Bankbøker og verdipapirer opbevares hos kassereren under hans ansvar og skal være forsynt med påtegning om, at de ikke må disponeres uten formannens samtykke.

§ 7. Kassereren fører kontinuerlig regnskap og fremlegger dette avsluttet og revidert for de 2 siste år i den ordinære generalforsamling. Kassereren plikter, når som helst det forlanges av styret eller formannen, å fremlegge opbevarte dokumenter og gi oversikt over midlenes status.

§ 8. Renteinntektene kan av styret disponeres til fornødne utgifter ved administrasjonen samt til rydning, grøftning og skogplantning.

Av kapitalen kan intet anvendes uten efter beslutning i generalforsamling.

§ 9. Naar midlene beløper sig til mer enn kr. 10 000,00, kan det overskytende efter derom fattet beslutning i generalforsamling utlignes på de matrikulerte bruk og utbetales brukets eier.

B. Bruksregler.

§ 1. Almenningens styre bestemmer og råder over dens interesser i enhver henseende overensstemmende med lover, vedtekter og bruksregler.

Styret utviser åvirke, påser dets forsvarlige åvirkning og besørger rydning og grøftning og plantning i den utstrekning midlene tillater.

De lovbestemte årlige planteøvelser for skolebarn må, såvidt gjørlig, utnyttes i almenningen.

§ 2. Åvirke, der skal foregå i årlige terminer 1 april—31 mars, kan alene skje efter utvisning av styret og tillates kun i den utstrekning, som er nødvendig for skogens forstmessige skjøtsel. Nåletrær kan kun utvises efter forstkyndig utblinkning.

§ 3. Til brensel kan utvises løvskog, stubb, brisk, nedfall, tørt og annet avfall.

Nåletrær utvises kun, når de ikke er tjenlige til annet enn brensel og ikke kan bidra noget til skogens formerelse eller beskyttelse. All kvist, som er over 2 cm. i tvermål, skal medtas.

§ 4. Under åvirkning og transport må intet gagnetre eller plantning skades.

§ 5. Ønske om åvirke må skje skriftlig til styret innen utgangen av mars måned hvert år. Styret avgjør derpå, om noget kan utvises, i tilfelle til hvem og besørger utvisning i marken innen påfølgende 8 juni.

6 aug.

Den, som ikke møter til tilsagt utvisning, har tapt adgangen det år.

§ 6. For såvidt mulig å få avkastningen rettferdig fordelt på de berettigede bruk blir det åvirkede å betale efter rimelige enhetspriser, som fastsettes av styret for hver enkelt åvirke-termin.

Rydningshugst, såsom mindre løvtrær, brisk, stubb, nedfall, tørt og annet avfald betales kun, når det anses mer værd enn rydningsarbeidet, og da alene for merverdien.

§ 7. Der føres kontinuerlig protokoll over utvisningen, de fastsatte enhetspriser og den endelige takstsum, tilstrekkelig spesifisert for hver enkelt åvirke.

§ 8. Det utviste skal være hugget og oplagt (reist) innen 30 november. I motsatt fall anses det frafalt og er forlagt.

Det åvirkede skal være utdrevet innen terminens utløp 31 mars. Hvis så ikke er skjedd, tilfaller det almenningen uten godtgjørelse.

Når særlige vanskeligheter har hindret utdrivningen, kan utsettelse innvilges, men kun til utgangen av neste åvirke-termin.

§ 9. I de første dager av desember skal styret besiktige åvirkningen og bestemme den totale betaling i overensstemmelse med de fastsatte enhetspriser.

§ 10. Intet åvirke må bortføres, før åvirkningen er godkjent, verdsatt og betalt.

Mot betryggende garanti og 5 — fem — pct. årlig rente kan betalingen innvilges utsatt inntil 1 — et — år fra åvirke-terminens utløp.

§ 11. Torv kan uttas uten avgift, men kun efter utvisning og på anordnet måte.

§ 12. Det åvirkede må kun utnyttes på den bruksberettigede eiendom og kan ikke avhendes.

§ 13. Større skader forvoldt under hugning eller transport gir styret rett til å belegge det åvirkede med hefte, inntil forholdet er ordnet og skaden betalt. Hvis partene ikke kan enes i mindelighet, blir det hele å avgjøre ved offentlig skjønn, optatt på dens bekostning, som har forvoldt skaden.

§ 14. Ulovlig åvirke og ulovlig fjernelse av åvirke anmeldes til påtalemyndigheten, og det åvirkede konfiskeres til inntekt for almenningen.

- 6 aug. § 15. Havning i almenningen innskrenkes mest mulig. Fremmede kreaturer må ikke inntas til beite og havnefeet ikke slippes før 1 juni. Alt havnefe må være tydelig merket med eiens navn.

8 aug.

Bruksregler

for Stordalens og Langmarkens statsalmenning i Vaage herred,
approbert av Landbruksdepartementet 8 august 1918.

§ 1. Bruksberettigede, som ønsker utvisning, har innen hvert års 1 mai å opgi til almenningsstyrets driftsbestyrer, hvad de trenger av forskjellig trevirke til bruk på setrene samt stolper og steng til bruk på gårdene og plassene.

Samtidig hermed erlegges den på dette virke bestemte avgift og tillike avgift for virke, der innmeldes til Salien sag, hvorfra det tillates hjemkjørt til bruk på de eiendommer, som har del i denne.

Innen samme dato må styret ha bestemt, hvor stort kvantum sagtømmer og bygningstømmer m. v., der ønskes utvist.

Til rekvisjoner, der innkommer efter nevnte frist, tas intet hensyn, medmindre særegne omstendigheter måtte være tilstede.

Bestyrelsen i forening med skogforvalteren gjennomgår de innkomne opgaver og foretar sådan nedsettelse av de forlangte mengder trevirke, hvortil der måtte finnes foranledning.

§ 2. Utvisningen foretas av skogforvalteren eller den han dertil bemyndiger.

Den av de bruksberettigede innmeldte virkesmengde merkes særskilt for hver enkelt, hvorimot virke, som innmeldes av styret, merkes under ett, og besørges av dette hugget og fremkjørt til sagbrukene eller oparbeidet sommerkjørevei og fordeles herfra i foredlet eller rund tilstand til de bruksberettigede. Virke, som tillates innmeldt av de bruksberettigede, hugges og drives av disse, og plikter de — efter tilsigelse ved opslag av skogforvalteren — selv eller ved fullmektig å være tilstede, når utvisningen finner sted.

§ 3. Hugst av birkeved til bygden og setrene må alene foregå i tiden fra 1 til 15 juli. Styrets hugster skal foregå i tiden 1 september til 1 mars. Hugst av stolper og steng samt seterhugsten, beit herunder innbefattet, og hugst til Salien sag skal finne sted 1 oktober til 31 desember.

Neverflekning til setrene kan foretas tidligere på året enn for beithugsten bestemt, når vedkommende seterbruker forplikter sig til kommende vinter å benytte de flekkete trær til beit, forsåvidt de ikke med det samme nedhugges til ved.

8 aug.

Ved hugsten iakttas:

1. At intet bartre felles, medmindre det er merket med statens blinkøks på rot og stamme.
2. At intet friskt løvtre hugges, medmindre det holder 13 cm. ved avhugget, dog kan skogforvalteren påby hugst av mindre tre, når dette finnes gavnlig for barskogen.
3. At der stubbes så lavt som mulig, og at avhugget for birkens vedkommende gjøres glat og jevnt.
4. At treet fullt utnyttes.

§ 4. Neverflekning tillates kun på trær, der er utvist til hugst. Barhugst, risbrytning samt annen beskadigelse av trærne er forbudt.

Kull- og tjærebrenning kan kun finne sted efter samtykke av skogforvalteren og på de nærmere betingelser, som av ham foreskrives for hvert enkelt tilfelle.

§ 5. Uten utvisning kan de bruksberettigede det hele år til brensel innsamle tørt og til annet bruk utjenlig nedfall av nåleskogen, tørre nåletrær, tørre løvtrær, topp og røtter samt ener og vidje, hvorhos det skal være tillatt av frisk birk å åvirke det nødvendige til omlag på høilass samt limeris.

§ 6. Huser opført av materialer fra almenningen må ikke overdras andre enn bruksberettigede, hvorhos det er forbudt at avhende fra almenningen erholdt virke undtagen til andre bruksberettigede.

Utvist materiale, som ikke er bragt til sit bestemmelsessted og ikke er barkreiet og lagt på underlag, tilfaller almenningen 1 år efter utvisningen. Er det utviste ikke bortført fra almenningen senest 2 år efter utvisningen, har skogforvaltningen rett til enten å gjøre fradrag ved neste utvisning eller selv rå over dette.

Bruksberettigede, som 6 år efter utvisningen ikke har anvendt erholdt virke eller tekket over det, så det ikke tar skade, blir å nekte materialer, inntil det erholdte virke er kommet til anvendelse.

§ 7. Almenningsstyret ansetter en driftsbestyrer, der har å forestå dettes drifter, samt bestyre almenningens sagbruk. Han har tillike å innkassere avgifter på virket i rett tid samt til enhver tid å rette sig efter styrets regler og bestemmelser. Han avlegger regnskap for styret hvert år innen 15 januar. Regnskapsåret følger kalenderåret.

§ 8. Overtredelse av nærværende regler er belagt med straff. De eldre regler settes herved ut av kraft.

10 aug.

Bestemmelse fra Provianteringsdepartementet

av 10 august,

hvorved i medhold av lov nr. 5 av 14 mai 1917 med tilleggslov av 14 desember s. a., jfr. kongelig resolusjon av 19 april 1918, bestemmes:

- I. Den i departementets skrivelse av 20 april 1918 punkt II fastsatte ration av te forhøies inntil videre til 30 gram pr. uke, dog således at teration bare tilståes mot et forholdsvis fradrag i den tildelte kafferation. Barn, som ikke tildeles kafferation, tilstås heller ikke ration av te.
- II. Denne bestemmelse trer i kraft den 12 august 1918.

12 aug.

Stortingsbeslutning

av 12 august.

I budgetåret 1918—1919 skal der overensstemmende med lov om avgift til statskassen av mais og innenlands tilvirket maisstivelse, som brukes til fremstilling av stivelsessukker eller stivelsessirup svares følgende avgifter av de nevnte råstoffer, som brukes til sådan fabrikasjon:

1. Av mais kr. 0,05 pr. kilogram.
2. Av innenlands tilvirket maisstivelse kr. 0,10 pr. kilogram.

12 aug.

Bestemmelse fra Provianteringsdepartementet

av 12 august,

hvorved i medhold av lov nr. 5 av 14 mai 1917 med tilleggslov av 14 desember s. a. samt kongelig resolusjon av 21 desember, jfr. kongelig resolusjon av 19 april og 14 juni 1918, bestemmes:

I. Det er inntil videre forbudt:

1. Å selge, kjøpe eller på annen måte omsette (ved gave, bytte, leveranseavtaler e. lign.) avling av korn og belgfrukter, som er under modning eller ennå ikke er innhøstet.
2. Å bruke til dyrefor eller forøvrig til dekkelse av eget eller andres behov avling som i punkt 1 nevnt eller korn og belgfrukter og produkter derav, fremstillet av inneværende års avling.
3. Å slå til grønnfor avling av korn og belgfrukter, som er under modning.

Provisanteringsrådet kan dispensere fra forbudet 12 aug. mot å slå grønnfor i tilfelle, hvor det gjelder avhøstning av arealer, som ved såningen eller tidligere er bestemt til å benyttes til grønnfor, og for andre arealer, forsåvidt det antas, at disse ikke vil komme til å bære fullmodent produkt.

- II. Foranstående bestemmelser kommer ikke til anvendelse på belgfrukter av de slag, som sedvanlig anvendes som grønnsaker.
- III. Statens Rationeringsdirektoratet bemyndiges til å utferdige nærmere regler for gjennomførelsen av disse bestemmelser samt til å dispensere fra disse.
- IV. Enhver er forpliktet til å avgi de oppgaver og øvrige opplysninger, som til gjennomførelse herav forlanges avgitt.
- V. Overtredelse av disse bestemmelser eller av de i medhold av dem fastsatte regler og forskrifter straffes med bøter eller fengsel inntil 6 måneder eller med begge disse straffer.

Består overtredelsen i undlatelse av å avgi forlangte oppgaver eller i avgivelse av ufullstendig eller uriktige oppgaver over forråd av varer, vil desuten også vedkommende vareforråd kunne inndras hos den skyldige eller den, på hvis vegne han har handlet.

- VI. Disse bestemmelser trer ikraft straks.

Lov

om forandring av rikets inndelingsnavn.

14 aug.
Nr. 1.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Oss er blitt forelagt Stortingets beslutning, av 8. august 1918 sålydende:

§ 1.

- 1. Inndelingsbetegnelsen »stift« forandres til »bispedømme«.
- 2. Rikets bispedømmer skal herefter ha følgende navn:
 - I. Oslo bispedømme istedenfor Kristiania stift.
 - II. Nidaros bispedømme istedenfor Trondhjems stift.
 - III. Bjørgvin bispedømme istedenfor Bergens stift.
 - IV. Haalogaland bispedømme istedenfor Tromsø stift.
 - V. Agder bispedømme istedenfor Kristiansands stift.
 - VI. Hamar bispedømme istedenfor Hamar stift.

§ 2. 1. Inndelingsbetegnelsen »amt« forandres til »fylke«. Istedenfor benævnelsen »amtmand« anvendes »fylkesmand«.

14 aug.
Nr. 1.

2. Rikets fylker skal herefter ha følgende navn:
- I. Kristiania fylke istedenfor Kristiania amt.
 - II. Østfold istedenfor Smaaleneh.
 - III. Akershus bibeholdes.
 - IV. Buskerud bibeholdes.
 - V. Vestfold istedenfor Jarlsberg og Larvik.
 - VI. Hedmark istedenfor Hedemarken.
 - VII. Opland istedenfor Kristians.
 - VIII. Telemark istedenfor Bratsberg.
 - IX. Aust-Agder istedenfor Nedenes.
 - X. Vest-Agder istedenfor Lister og Mandal.
 - XI. Rogaland istedenfor Stavanger.
 - XII. Hordaland istedenfor Søndre Bergenhus.
 - XIII. Bergen bibeholdes.
 - XIV. Sogn og Fjordane istedenfor Nordre Bergenhus.
 - XV. Møre istedenfor Romsdal.
 - XVI. Sør-Trøndelag istedenfor Søndre Trondhjem.
 - XVII. Nord-Trøndelag istedenfor Nordre Trondhjem.
 - XVIII. Nordland bibeholdes.
 - XIX. Troms istedenfor Tromsø.
 - XX. Finmark istedenfor Finmarken.

§ 3. Denne lov træer i kraft 1 januar 1919.

Ti har Vi antatt og bekreftet, likesom Vi herved antar og bekrefter samme som lov, under Vår hånd og rikets segl.

Gitt på Kristiania slott den 14 august 1918.

Haakon.

(L. S.)

Gunnar Knudsen.

N. F. Leganger,
kst.

14 aug.
Nr. 2.

Lov

om utdrag av ankesaker i Høiesteret.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Oss er blitt forelagt Stortingets beslutning, av 8. august 1918 sålydende:

§ 1. I enhver sak, som Kjæremaalsutvalget har henvist til behandling i Høiesteret, og som der skal være gjenstand for mundtlig ankeforhandling, paahviler det den sakfører eller part, som først skal ha ordet, at istandbringe et utdrag av saken til bruk under bevisførselen.

§ 2. Utdraget skal i tidsfølgende orden indeholde alle avgjørelser, paastande og skriftlige bevis, som kan være gjen-

stand for prøvelse av Høiesteret, samt ankeerklæringen og i tilfælde senere forberedende indlæg. 14 aug.
Nr. 2.

Naar det kan tjene til at lette oversigten, kan utdraget ordnes saaledes, at det, som særskilt angaar enkelte krav eller selvstændige tvistepunkter, indtages i særskilte avsnit.

Utdraget skal være tydelig og ordentlig skrevet. Det skal være undertegnet av vedkommende sakfører eller part. Foretages rettelse, skal den ske i randen og undertegnes paa samme maate.

§ 3. Før utdraget indleveres til Høiesterets kontor, skal det forevises for den eller de øvrige sakførere, som avgir møte i saken. Den, som utdraget saaledes blir forevist for, pligter enten at forsyne det med paategning om, at det vedtages, eller at istandbringe et særskilt utdrag av det, som yderligere agtes paaberopt. Paa dette tillægsutdrag faar bestemmelserne i nærværende paragraf og § 2 tilsvarende anvendelse.

Forevisningen skal ske til saadan tid, at vedkommende efter at ha gjort sig bekjendt med det foreviste og efter i tilfælde at ha istandbragt et særskilt utdrag kan tilbakelevere dokumenterne saa betimelig, at den i § 4 bestemte frist ikke oversittes.

§ 4. Ethvert utdrag skal av den, som har istandbragt det, indleveres til rettens kontor, som uten betaling gir skriftlig erkjendelse for, at og naar det er mottat.

Indleveringen skal ske inden en frist, som rettens formand fastsetter.

§ 5. Retsskriveren skal dra omsorg for, at ethvert utdrag blir trykt eller paa anden maate mangfoldiggjort i det fornødne antal eksemplarer. Han paaser, at avtrykkene stemmer med de indleverte utdrag, og at avtryk blir tilstillet dommerne i god tid før ankeforhandlingen.

Er utdrag ikke indlevert saa tidlig, at de fornødne avtryk har kunnet tilveiebringes, før saken paaropes, foregaar bevisførselen uten bruk av utdrag.

Retsskriveren skal forsyne et avtryk av hvert utdrag med bevidnelse om, at det har været benyttet i Høiesteret, og opbevare det blandt sakens dokumenter.

§ 6. Har en sakfører eller part ikke tilbørlig forberedt bevisførselen gjennom utdrag av saken, eller har han indtat overflødige ting i utdraget eller foranlediget overflødige reproduktioner av karter eller skisser, eller har han oversittet eller bevirket oversittelse av den i § 4 nævnte frist, kan han ved dommen i saken ilægges bøter. Likeledes kan det paalægges ham helt eller delvis at erstatte de utgifter, som ved hans forhold er paaført det offentlige.

14 aug.
Nr. 2.

Slutningsbestemmelse.

Tiden for denne lovs ikrafttræden fastsættes ved særskilt lov.

Ti har Vi antatt og bekreftet, likesom Vi herved antar og bekrefter samme som lov, under Vår hånd og rikets segl.

Gitt på Kristiania slott den 14 august 1918.

Haakon.

(L. S.)

Gunnar Knudsen.

N. F. Leganger,
kst.

14 aug.
Nr. 3.

Lov

om offentlige auktioner og licitationer.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Oss er blitt forelagt Stortingets beslutning, av 8. august 1918 sålydende:

I.

Nødvendige auktioner.

§ 1. I de tilfælde, hvor et salg ved auktion kan bevirke utslettelse av rettigheter, som tilkommer andre end selgeren, faar reglerne om tvangsauktioner i loven om tvangsfuldbyrdelse av 13 august 1915 tilsvarende anvendelse, forsaavidt der er anledning til det, og ikke andet er bestemt ved lov.

II.

Frivillige auktioner.

§ 2. Med de begrænsninger, som følger av lov nr. 1 av 21 juni 1913, kan enhver selv eller ved andre holde offentlig auktion over gods, som tilhører ham, og som han har ret til at selge.

§ 3. Frivillig auktion kan forlanges holdt av namsmanden.

Namsmanden kan ikke la auktionen holde ved fuldmægtig, uten naar denne har faat bemyndigelse av amtmanden til at styre frivillige auktioner.

§ 4. Ved enhver frivillig auktion skal et vidne være tilstede.

Som vidne kan brukes enhver, som er over 18 aar og ikke fradømt stemmeret i offentlige anliggender.

§ 5. Om enhver frivillig auktion skal styreren gi melding til politimesteren i byene og lensmanden paa landet samtidig

med bekjendtgjørelsen av auktionen eller snarest mulig der- 14 aug.
 efter. Nr. 3.

Findes det nødvendig, at der til opretholdelse av orden fremmøter politi, er sælgeren pliktig til at betale de særlige utgifter, som dette maatte medføre.

§ 6. Ingen frivillig auktion maa vare længere end til klokken 10 aften om sommeren og kl. 9 aften om vinteren, men paa dagen før helligdage ikke længere end til klokken 5 eftermiddag.

§ 7. Ved løsøreauktioner skal det av kundgjørelsen og auksionsvilkaarene tydelig fremgaa, om tingene tilhører samme eier eller ikke.

Den, som gjør sig en næring av at holde auktion for andre, kan ikke under en auktion over andenmands gods selge noget for egen regning.

§ 8. Har auksionsstyreren eller nogen anden paatat sig at kræve ind auksionspengene, er han som selvskyldner ansvarlig for rigtig betaling.

Opkræveren skal være tilstede ved auktionen. Han bestemmer, om en byder skal faa betalingsfrist, og om tingen straks skal utleveres til ham eller opbevares for hans regning, til han betaler.

Hvis en byder uten rimelig grund blir avvist eller negtet betalingsfrist, og sælgeren lider skade ved det, er opkræveren ansvarlig.

§ 9. Auksionsvilkaarene skal læses op, før oprop begyn- der, og under auktionen være tilgjengelige for dem, som ønsker at gjøre sig kjendt med dem.

§ 10. Tingene ropes op enkeltvis, hvis ikke deres art gjør det nødvendig eller hensigtsmæssig at rope dem op under ett eller i større eller mindre avdelinger. Den orden, som er angit i en auksionskatalog eller lignende fortegnelse, bør ikke fravikes uten særlig grund. Saalænge salg foregaar efter saadan fortegnelse, maa der ikke ropes op andre ting.

Tingene skal helst være tilstede eller i nærheten, saa de kjøpelystne har adgang til at gjøre sig bekjendt med dem.

§ 11. Før tilslaget blir git, skal det høieste bud gjentagne ganger kundgjøres høit og tydelig.

Viser det sig, at to eller flere har gjort det høieste bud, eller opstaar der tvist om budet, skal styreren opfordre til videre bud. Nytter ikke det, avgjør han, hvem som skal ansees for høistbydende.

Hvis ikke auksionsvilkaarene forbeholder en frist, skal opkræveren eller, hvis opkræver ikke er antat, sælgeren straks anta eller forkaste budene. Enhver byder pligter at vedstaa sit bud, til avgjørelsen er truffet eller fristen utløpet.

14 aug.
Nr. 3.

§ 12. Enhver frivillig auktion indføres i en bok med anførsel av sted og tid og navnet paa sælgeren og andre, som har optraadt under forretningen.

Ved ethvert salg skal tingen, kjøperens navn og kjøpesummen indføres i auktionsboken. Blir kjøpesummen betalt straks, skal ogsaa det anføres.

Opstaar der tvist om kjendsgjæringer av betydning, som er forefaldt paa møtet, skal oplysning straks søkes ved forklaringer av de tilstedeværende, og det nødvendige føres ind i auktionsboken.

Boken underskrives av styreren og vidnet.

Enhver, som erhvervsmæssig eller til stadighet vil drive auktionsvirksomhet, skal bruke en auktionsbok, som er godkjendt av politimesteren.

§ 13. Betaler en auktionskjøper ikke kjøpesummen ved forfald, kan den inndrives ved utpantning efter en bekreftet utskrift av auktionsboken, hvis namsmanden har styret auktionen.

Er tingen ikke utlevert, kan den settes til ny auktion efter samme regler, som om der var tat utlæg i den, dog saaledes, at §§ 195 og 198 i loven om tvangsfuldbyrdelse ikke kommer til anvendelse. Har tingen liten værdi, bør den helst selges ved en auktion, som holdes over andet løsøre.

Den første kjøper hefter for ethvert utlæg og tap, som er voldt ved hans uefterrettelighet, og han har ikke krav paa det overskud, som den nye auktion over tingen maatte gi.

§ 14. Overtrædelse av bestemmelsene i §§ 4, 6, 7, 9, 10, tredje punktum og 12 straffes med bøter.

III.

Licitationer.

§ 15. Det er enhver tillatt at holde offentlig licitation.

Paa saadanne forretninger faar bestemmelsene i §§ 3, 4, 6, 9, 12 og 14 tilsvarende anvendelse.

Slutningsbestemmelse.

Tiden for denne lovs ikrafttræden bestemmes ved særskilt lov.

Ti har Vi antatt og bekreftet, likesom Vi herved antar og bekrefter samme som lov, under Vår hånd og rikets segl.

Gitt på Kristiania slott den 14 august 1918.

Haakon.

(L. S.)

Gunnar Knudsen.

N. F. Leganger,
kst.

Lov

14 aug.

Nr. 4.

om rettergangsordningens ikrafttræden.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Oss er blitt forelagt Stortingets beslutning, av 13 august 1918 sålydende:

I.

Tiden for ikrafttrædelsen.

§ 1. Denne lov trær i kraft den 1 januar 1923 tillikemed følgende lover:

1. lov om domstolene av 13 august 1915,
2. lov om rettergangsmaaten for tvistemaal av 13 august 1915,
3. lov om tvangsfuldbyrdelse av 13 august 1915,
4. lov om skifte- og konkurssaker av 21 juli 1916,
5. lov om vidners og sakkyndiges godtgjørelse m. v. av 21 juli 1916,
6. lov om skjøn, ekspropriationssaker og odelsløsning av 1 juni 1917,
7. lov av 14 december 1917 om forandringer i lov om rettergangsmaaten i straffesaker av 1 juli 1887,
8. lov av 26 april 1918 om forandringer i lov om betaling for offentlige forretninger av 6 august 1897.
9. lov om utdrag av ankesaker i Høiesteret,
10. lov om offentlige auktioner og licitationer.

II.

Lovbestemmelser som ophæves.

§ 2. Forsaavidt de fremdeles er gjældende, ophæves alle ældre lovbestemmelser, som staar i strid med de i § 1 nævnte lover.

Av lovbestemmelser, som er utfærdiget før utgangen av 1917, ophæves saaledes:

Christian den 5tes artikelsbrev angaaende krigen tillands av 9 mars 1683 § 181.

Christian den 5tes Norske Lovs første bok med undtagelse av kapitel 1 artikkel 5 første punktum og kapitel 21 artiklerne 12, 13, 14 og 15.

Av samme lovs 5te bok: 1ste kapitels 6te artikkel; 2det kapitels 17de, 88de og 91de artikkel; 3dje kapitels 33te artikkel; 6te kapitels 8de artikkel; 7de kapitels 2den, 3dje, 11te, 12te og 17de artikkel; 8de kapitels 5te artikkel; 13de kapitels 4de, 5te, 47de, 48de, 49de, 50de og 51de artikkel.

Av samme lovs sjette bok: 14de kapitels 6te artikkel.

14 aug. Forordning av 4 mars 1690 om prokuratorer, som sig saker
Nr. 4. tilforhandle.

Forordning av 17 mai 1690 om avskeders og interlokuto-
riers indstevning samt namsdommes eksekution.

Reskript av 31 mai 1690 angaaende skifterne paa landet at
forrettes av sorenskriverne.

Forordning av 18 mars 1693 om de personer, som for gjæld
arresteres, deres underholdningsbidrag.

Forordning av 19 december 1693 om auktionsverket.

Forordning av 10 september 1701 anlangende inden hvad
tid sorenskriverne skiftebreve skal utstede.

Forordning av 31 mars 1719 angaaende adskillig justitien
vedkommende, artikel 4.

Forordning av 5 november 1723 om, naar sigtelses eller be-
negtelses eder maa avlægges.

Forordning av 12 april 1731 anlangende, at sorenskriverne
og skifteforvalterne skal holde rigtig gennemdragne og forse-
lede protokoller m. v.

Forordning av 19 august 1735 om adskillig justitien og ret-
tens betjente vedkommende undtagen § 25.

Reskript av 19 august 1735 angaaende bl. a., at saker, som
kan gi skandal, skal inden lukte døre ageres.

Forordning av 23 december 1735 anlangende lovens skjær-
pelse imot *temere litigantes*.

Forordning av 10 februar 1736 anlangende hvorledes med
examinibus juridicis skal forholdes, jfr. fundation og anordning
for Københavns universitet av 7 mai 1788 kapitel IV § 18.

Reskript av 31 januar 1738 angaaende kjøbmandsbøkers ind-
retning og holdelse.

Forordning av 3 mars 1741 angaaende hvorledes med vid-
ners indstevning m. v. skal forholdes.

Forordning av 6 december 1743 angaaende idømte penge-
bøters inddrivelse m. v.

Forordning av 23 februar 1748 angaaende hospitalers, sko-
lers og fattiges regnskapers avlæggelse m. v. § 4, forsaavidt an-
gaar indstevningen av stiftamtmandens og biskopens decisioner
til Oberhofretten.

Reskripter av 10 august og 14 september 1753 angaaende
auktioners avholdelsessted.

Reskript av 3 januar 1755, angaaende at mange og diverse
debitorer ikke kan under ett indstevnes og dømmes.

Reskript av 12 oktober 1770 angaaende bøters betaling.
Plakat av 14 juni 1771 angaaende de i *commissoriis* hitind-
til indførte sedvanlige klausuler.

Forordning av 17 februar 1774, angaaende hvor de saker,

som tilforn har henhørt under kammerretten og der blev paa- 14 aug.
dømt, herefter skal indstevnes og paakjendes. Nr. 4.

Reskript av 2 juni 1775 angaaende skifternes behandling m. v. i Akershus stifts kjøpstæder og Akershus amt § 1 og § 2 sidste punktum.

Plakat av 16 september 1778, anlangende i hvilke tilfælde den ene egtfælle ikke maa stevnes til at vidne imot den anden.

Forordning av 30 september 1778, anlangende hvorledes skal forholdes med dommes avsichter og beskrivning.

Forordning av 18 april 1781 angaaende utpantninger for skatter paa landet, dog med undtagelse av § 1.

Reskripterne av 9 november 1781, 13 juli 1787 og 15 mars 1799 angaaende situationskarter i aasteds- og markegangssaker.

Reskript av 14 november 1781 angaaende skifternes behandling m. v. i Bergen §§ 2, 5 og 9.

Reskript av 24 mai 1782 angaaende skifternes behandling i Kristiansands stift § 1 og § 2 sidste punktum.

Plakat av 19 august 1785 anlangende *terminus appellationis* i kammersaker.

Plakat av 18 januar 1788, angaaende hvorledes en kreditor har at forholde sig, som vil nyde godt av den ret overfor sin debitor og hans gods, som Norske Lovs 1—22—28 og 5—3—33 tillægger ham.

Reskript av 17 oktober 1788 angaaende dem som ved tingene eller andre offentlige justisforretninger findes beskjenkede.

Forordning av 10 december 1790, som bestemmer, hvad der bør iagttages, naar nogen vil lade en kongelig betjent hefte paa sin person formedelst gjæld.

Forordning av 13 januar 1792, som nøiere forklarer N. L. 1—6—21.

Forordning av 14 september 1792, som bestemmer de forholdsregler, der bør iagttages ved eksekution av domme, hvorefter sigtelses- eller benegtelsesed er paalagt.

Forordning av 12 april 1793 angaaende underholdningspenge for gjældsarrestanter m. v.

Forordning av 21 juni 1793, som nøiere bestemmer grænserne mellem de civile auktions- og skifteforvalteres jurisdiktioner indbyrdes.

Forordning av 5 juli 1793 angaaende dommeres underskrift i protokoller.

Forordning av 19 juli 1793 angaaende prokuratorers vidnesbyrd.

Forordning av 20 mars 1795 angaaende namsdommes eksekution.

14 aug. Forordning av 18 mars 1796 angaaende forældede namsdom-
Nr. 4. mes indklagelse og forfølgelse.

Forordning av 3 juni 1796 angaaende rettens vedbørlige og hurtige pleie.

Forordning av 5 mai 1797, som bestemmer, at der paa landet skal holdes overordentlige tinge m. v.

Forordning av 11 august 1797, hvorved der beskikkes stifts-overretter m. v.

Forordning av 1 december 1797 om tamperretternes avskaffelse m. v.

Forordning av 15 december 1797 angaaende arrest eller indførsel i haandverksredskaper m. v.

Forordning av 8 mars 1799 angaaende politi- og inkvisitionssaker.

Reskript av 20 september 1799 angaaende at lagrettesmændenes antal ved eiendoms- og odelsgranskning nedsættes til fire.

Forordning av 4 oktober 1799, som befaler at lagretterne skal underskrive tingprotokollen tillikemed dommeren.

Plakat av 28 mars 1800 angaaende den takst, som sættes av eierne paa stjaalne koster.

Forordning av 8 januar 1802, som forbyder dem, der staar i visse slags forbindelser med rettens betjente, at føre saker ved den domstol, som av disse beklædes.

Kancelli-promemoria av 29 oktober 1803 angaaende forliksprøve, førend umyndiges pant ved rentes uteblivelse sættes til auktion.

Reskript av 19 februar 1805, at skiftebehandling skal ske og underskrives i befalede protokoller.

Forordning av 12 december 1806 angaaende inddrivelse av skatter i kjøpstæderne, dog med undtagelse av § 1.

Lov av 12 september 1818 angaaende Kongeriket Norges Høiesteret med tillægslove av 15 juli 1839, 8 september 1842, 11 april 1863, 21 mars 1883, 28 mars og 22 mai 1885, 21 juni 1886, 1 juli 1887, 30 mai 1891, 4 februar 1905, 30 april 1910, 10 mai 1912 og 14 mai 1915.

Lov av 26 juni 1821 angaaende odelsretten og aasædesretten §§ 20—30.

Lov av 20 juli 1824 angaaende forlikelsesvesænet med tillægslove av 8 september 1842, 17 juni 1880, 9 mai 1891 og 6 august 1897.

Lov av 14 juli 1827 angaaende avskaffelse av eiendoms erhyverelse.

Lov av 9 august 1839 angaaende forrettigheter for assuranceforretninger §§ 3 og 4.

Lov av 14 juli 1842 angaaende bergverksdriften § 57.

Lov av 30 august 1842 om bekjendtgjørelsen av tvungne auktioner m. v. 14 aug. Nr. 4.

Lov av 8 september 1842 angaaende smaa gjeldsfordringers inddrivelse.

Lov av 19 august 1845 indeholdende nærmere bestemmelser om pantevæsenet § 2.

Lov av 20 september 1845 om toldvæsenet § 192.

Lov av 12 august 1848 om sakførere.

Lov av 24 september 1851 om vaarsildfiskeriet § 28.

Lov av 24 september 1851 angaaende husmandsvæsenet § 16.

Lov av 6 mai 1854, indeholdende forandringer i lov av 30 august 1842 om bekjendtgjørelsen av tvungne auktioner m. v.

Lov av 28 august 1854 om lagrettesmænd med tillægslove av 29 juni 1888, 29 mars 1890, 8 juni 1907 og 3 juli 1914.

Lov av 4 juli 1857 om underholdningspenge for gjeldsfanger.

Lov av 28 september 1857 om høiesteretsadvokaters beskikkelse med ændringslov av 9 juni 1916.

Lov av 12 oktober 1857 indeholdende nærmere bestemmelser om pant og tinglæsning §§ 2, 8, 9, 10 og 11.

Lov av 11 februar 1860 angaaende forandringer i formandskapsloven for landet § 3 sidste punktum.

Lov av 10 mai 1860 om rettergangsmaaten i saker angaaende tvungen avstaaelse av grund.

Lov av 6 juni 1863 om konkurs og konkursboers behandling § 48 andet led, § 49 tredje og fjerde punktum, § 54 femte punktum, § 69 tredje led, § 94, § 106 andet og tredje punktum, §§ 129, 130, 131, § 133 andet og tredje punktum og § 134.

Lov av 22 juni 1863 angaaende den tid, hvori gjeldsdomme og forlik kunne fuldbyrdes.

Lov av 17 mars 1866 om Kristiania byret med tillægslov av 11 april 1878.

Lov av 26 mai 1866 om retsbetjeningen ved de til tinglæsning av dokumenter anordnede ekstrating.

Lov av 6 mars 1869 angaaende visse heftelsers utslettelse av pantebøkerne m. v. § 13.

Lov av 24 april 1869 om forandring i skifteprocessen i dødsboer.

Lov av 8 mai 1869 om paakjendelse av smaa gjeldssaker m. v. med tillægslov av 29 mai 1879.

Lov av 22 mai 1869 angaaende skiftevæsenet i byer med særskilt magistrat.

Lov av 17 juni 1869 om auktionsvæsenet, jfr. love av 15 juni 1882 og 4 april 1891.

- 14 aug. Lov av 14 mai 1872 angaaende forandring i lov av 8 sep-
Nr. 4. tember 1842 om smaa gjeldsfordringers inddrivelse.
- Lov av 3 juni 1874 indeholdende forandring i lovgivningen om gjeldsfængsel og gjeldsarrest §§ 2 og 3.
- Lov av 14 juni 1879 indeholdende forandring i de om smaa gjeldsfordringers inddrivelse gjældende bestemmelser med tillægslov av 29 juni 1888.
- Lov av 17 juni 1880 om rettergangsmaaten i vekselsaker m. v.
- Lov av 15 juni 1881 angaaende forandringer i haandverkslovgivningen kapitel 3.
- Lov av 13 mars 1882 indeholdende tillæg til lovgivningen om enkekassen og pensionskassen § 3.
- Lov av 14 juni 1884 om beskyttelse av undersjøiske telegrafkabler utenfor de territoriale farvande § 5.
- Lov av 14 mai 1886 indeholdende tillæg til lovene angaaende bekjendtgjørelse av tvungne auktioner.
- Lov av 1 juli 1887 om vasdragenes benyttelse §§ 62 og 63.
- Lov av 6 juli 1887 om sparebanker § 12.
- Lov av 29 juni 1888 om formuesforholdet mellem egtefæller § 28 sidste punktum.
- Lov av 17 mai 1890 om handelsregistre, firma og prokura § 34 andet, tredje og fjerde led.
- Lov av 31 mai 1890 indeholdende forandringer i lovgivningen om stiftsoverretterne m. v.
- Lov av 9 mai 1891 indeholdende forandring i lov angaaende odelsretten og aasætesretten av 26 juni 1821.
- Lov av 23 april 1892 om Norges Bank § 45.
- Lov av 4 juni 1892 om forkyndelser, varsler i civile saker m. m.
- Lov av 26 juni 1893 om sildefiskerierne §§ 36 og 37.
- Lov av 20 juli 1893 om sjøfarten §§ 312—318 og 329—333.
- Lov av 20 juli 1893 om stranding og vrak § 14 andet led.
- Lov av 10 juli 1894 om havne- og ringevæsenet § 54 andet led.
- Lov av 23 juli 1894 om adgang til deling av bygdealmenninger § 3 andet led.
- Lov av 23 juli 1894 om tvungen avstaaelse av grund m. v. til anlæg av elektriske kraftledninger § 5.
- Lov av 21 juni 1895 om Den norske Enkekasse § 20.
- Lov av 27 juli 1896 om bygningsvæsenet § 5 andet led.
- Lov av 28 juni 1897 angaaende retsanmodninger i borgerlige saker.
- Lov av 7 juli 1897 angaaende ekspropriation av statsjernbaner §§ 4, 6, 7 sidste led og 10.
- Lov av 3 august 1897 om visse anvisninger (checks) § 15.

Lov av 3 august 1897 angaaende fiskerier i Nordlands og Tromsø amter § 40. 14 aug. Nr. 4.

Lov av 3 august 1897 angaaende saltvandsfisket i Finmarken § 40.

Lov av 3 august 1897 om visse anvisninger (checks) § 15.

Lov av 6 august 1897 angaaende skreifiskerierne i Lofoten § 40.

Lov av 28 november 1898 om umyndiggjørelse § 6 tredje led, § 9 andet led og § 19.

Lov av 19 december 1898 om Bergens byret.

Lov av 19 april 1899 om bygningsvæsenet i Bergen § 5 sidste led og § 93 første, andet, tredje og fjerde punktum.

Lov av 29 april 1899 om eneret for staten til befordring av meddelelser ved hjælp av telegraflinjer og lignende anlæg § 4 tredje og femte led samt § 5.

Lov av 6 mai 1899 om akkordforhandling jfr. tillægslov av 2 juni 1906 § 27 tredje led og §§ 41—44.

Lov om bygningsvæsenet i Kristiania av 26 mai 1899 § 4 nr. 3.

Lov om lodsvæsenet av 26 mai 1899 § 27 andet led.

Lov av 19 mai 1900 om fattigvæsenet § 45 tredje led.

Lov av 21 december 1901 om tinglysning i Kristiania.

Lov av 20 december 1902 om rettergangsmaaten i handelssaker med tillægslov av 8 juni 1907.

Lov av 20 februar 1904 om kvinders adgang til at opnaa autorisation som sakførere og høiesteretsadvokater.

Lov av 11 juni 1906 om bygningsvæsenet i Trondhjem § 4 nr. 3.

Lov av 12 juni 1906 om diplomat- og konsulatvæsenet § 11 andet led.

Lov av 17 juni 1907 om adgang for kreditforeninger til at utstede obligationer lydende paa ihændehaveren § 4.

Lov av 8 august 1908 indeholdende tillæg til lov om retsanmodninger.

Lov av 20 august 1909 om adgang til opløsning av egteskap § 10, § 11, § 12 første led og § 16 andet punktum.

Lov av 2 juli 1910 om patenter § 42 andet punktum.

Lov av 2 juli 1910 om varemerker m. v. § 28 andet punktum.

Lov av 2 juli 1910 om mønstre § 29 andet punktum.

Lov av 14 juni 1912 om anlæg av taugbaner og loipestrenger § 17, § 18, § 19 første led og § 20.

Lov av 21 juni 1912 om veivæsenet § 8 fjerde led, § 62, § 64, § 65 andet og tredje led, § 82 fjerde led, § 84, § 86, § 89 andet led, § 92 fjerde led, § 95 sidste led, § 107 andet led og § 108.

14 aug. Lov av 10 april 1915 om barn, hvis forældre ikke har ind-
 Nr. 4. gaat ægteskap med hverandre, § 16.

Lov av 28 april 1916 om indskrænkning i retten til at
 søke utlæg for gjæld §§ 1—15.

Lov av 21 juli 1916 om øket erstatning for sjøfolk ved
 krigsulykke § 7.

Lov av 21 juli 1916 om anlag av kommunal kloak § 2
 første og sidste led.

Lov av 21 juli 1916 om kjøp paa avbetaling §§ 10—15
 og 18.

Lov av 2 april 1917 om adoption § 25 andet led.

Lov av 20 april 1917 om statens pensionskasse § 9 og
 § 10 nr. 4.

Lov av 25 mai 1917 om tvungen avstaaelse av bruksret til
 husrum § 6.

Midlertidig lov av 6 juli 1917 om tvungen avstaaelse av
 vandfald til staten § 4 første, tredje og fjerde punktum.

Lov av 14 december 1917 om tvungen avstaaelse av grund
 i fiskevær i Finmarken m. v. §§ 3 og 5.

Lov av 14 december 1917 om erhvervelse av vandfald,
 bergverk og anden fast eiendom § 37.

III.

Lovbestemmelser som forandres.

§ 3. Forretninger, som efter den ældre lovgivnings be-
 stemmelser skal utføres av overretten, skal herefter utføres
 av lagmandsretten, hvis ikke andet er bestemt.

§ 4. Forretninger, som efter den ældre lovgivnings be-
 stemmelser skal utføres av underretten eller underdommeren
 (sorenskriveren), skal herefter utføres av herreds- eller by-
 retten.

Forretninger, som er henlagt under sjøretten, utføres av
 herreds- eller byretten.

Hvor særskilt retsskriver er ansat, styrer han tinglys-
 ningstingene og utfører de forretninger, som ellers vedkom-
 mer tinglysningsvæsenet. Likeledes utfører han notarial-
 forretninger.

§ 5. Tinglysning foretages ved herreds- eller byretten
 i særskilte retsmøter (tinglysningsting), som holdes paa em-
 bedskontoret under ett for hele embedskredsen.

Tinglysningstingene fastsettes av retten med godkjen-
 delse av amtmannen. I regelen bør tinglysning kunne fore-
 gaa i byene mindst to ganger hver uke og paa landet mindst
 to ganger hver maaned.

Tid og sted for tinglysningstingene skal retten bekendtgjøre overensstemmende med forskrifter, som Kongen gir. 14 ang. Nr. 4.

§ 6. Utførelsen av notarialforretninger hører under herreds- eller byretten, hvis ikke andet er bestemt ved lov eller av Kongen. Ved forretninger, som ikke innskrenker sig til at utfærdige en attest eller bekræftning, tilkaldes et vidne, som er over 18 aar og ikke fradømt stemmeret i offentlige anliggender.

Ed eller forsikring paa ære og samvittighet kan notarius ikke ta imot, uten naar det kræves til varetagelse av rettigheter i utlandet.

Nærmere forskrifter om utførelse av notarialforretninger kan Kongen gi.

§ 7. Om ugildhet for panteboksfører og for notarius gjelder de samme regler som for retsskrivere efter lov om domstolene §§ 110—113 og 118—121.

Samme lovs § 109 faar tilsvarende anvendelse.

Om ugildhet for notarialvidner gjelder samme regler som for retsvidner.

§ 8. Mener nogen, at han er forurettet ved en avgjørelse av en panteboksfører eller en notarius, kan han forlange spørsmålet om dens lovlighet forelagt for vedkommende regjeringsdepartement. Hvis dette finder at kunne avgjøre spørsmålet, skal avgjørelsen i saa fald være forbindende for ham. Vil han ha spørsmålet ind for domstolene, behandles saken efter reglerne i lov om rettergangsmaaten for tvistemaal kapitel 30.

§ 9. Naar der i ældre lover forekommer bestemmelser om uttagelse av skjønsmænd overensstemmende med lov om lagrettesmænd av 28 august 1854, skal mændene herefter tages av det utvalg, som omhandles i lov om domstolene § 79, overensstemmende med de nærmere regler, som er git i loven om skjøn, ekspropriationssaker og odelsløsning av 1 juni 1917 §§ 12—17.

§ 10. Naar der i ældre lover forekommer bestemmelser om, at varsel skal gives som for indkaldelse til forlikskommisjonen bestemt, skal indkaldelsen herefter ske med det varsel, forrettningens bestyrer finder passende, dog mindst fem dage paa landet og mindst to dage i byene.

§ 11. Ved de i § 1 nævnte lover gjøres ingen forandring i de bestemmelser, hvorved særegne varsler er foreskrevet for særlige tilfælde.

§ 12. De ting, som er nævnt i lov om tvangsfuldbyrdelse § 70, skal i konkurstilfælde ikke gaa ind i boets masse. Skyldneren kan forlange, at de ting og fordringer, som er nævnt i samme lovs §§ 71—74, ikke inddrages i massen.

14 aug. Er skyldneren død, kan undtagelsesretten gjøres gjældende
 Nr. 4. av hans enke og uforsørgede barn.

En skyldner kan ikke retsgyldig overdra eller pantsætte uforfaltt fordring paa løn eller anden indtægt, som er nævnt i lov om tvangsfuldbyrdelse §§ 71 og 72.

§ 13. Hvad der i forordningen av 12 mars 1790 er bestemt om panthaveres fortrinsret i pantet for renter, skal ogsaa gjælde til fordel for yngre utlægshavere.

§ 14. I lov om toldvæsenet av 20 september 1845 skal efternævnte bestemmelser lyde saaledes:

»§ 119, tredje led. Overtaksten utføres av herreds- eller bydommeren og fire skjønsmænd.

§ 181. Naar nogen for at undgaa ansvar for toldovertrædelser ønsker at sikre sig bevis angaaende forholdet, kan dette ske ved bevisoptagelse overensstemmende med lov om rettergangsmaaten for tvistmaal kapitel 20. Om avholdelsen skal vedkommende øverste embedsmand ved toldopsynet underrettes paa forhaand for selv eller ved nogen anden av toldvæsenets tjenestemænd at kunne være tilstede og vareta toldvæsenets tarv.«

§ 15. I lov om forkyndelsesmaaten av indkaldelser og stevninger i visse saker angaaende almenninger av 9 juli 1851 skal § 1 lyde saaledes:

»Naar de i en almenning bruksberettigede i saker angaaende almenningen skal indkaldes til forliksraadet eller indstevnes til retten, er det ikke nødvendig i klagen eller stevningen at anføre de bruksberettigedes eller brukernes navne eller at la forkyndelse foregaa paa sedvanlig maate, hvorimot det skal være tilstrækkelig, at klagen eller stevningen lyder paa de i almenningen bruksberettigede i almindelighet samt at den tillikemed indkaldelsen bekjendtgjøres i Norsk Kundgjørelsestidende og desuten, med angivelse av dagen for denne bekjendtgjørelse, uten ophold indrykkes i lokale aviser og opslaaes paa bekvemme steder, alt efter nærmere bestemmelse av forliksraadet eller rettens formand. Varslet er 6 uker regnet fra bekjendtgjørelsen i Kundgjørelsestidenden. I indkaldelsen skal det uttrykkelig bemerkes, at anden forkyndelse ikke finder sted.

Samme forkyndelsesmaate kan, forsaavidt parterne angaar, benyttes ved indkaldelser til bevisoptagelser til bruk under saken, saavel som ved erklæringer om anke, kjæremaal, opfriskning eller gjenoptagelse.«

§ 16. I lov om vaarsildfiskeriet av 24 september 1851 skal efternævnte bestemmelser lyde saaledes:

»§ 27. Private saker angaaende tvistigheter, der reiser sig av fiskeriet eller handel, som der foregaa og med fiskeriet staa i forbindelse, indbringes for den vedkommende av de for-

annævnte dommere. Under hovedforhandlingen deltar to av 14 aug.
dommeren opnævnte domsmænd. Nr. 4.

Retsgebyrerne i saadanne saker skal være de samme, som for almindelige tvistemaal er bestemt. Til hver av domsmændene betales 4 kroner.

§ 31. I civile saker, som hører under de forannævnte dommere, skal de utøve den myndighet, som ellers er tillagt namsmyndighetene.«

§ 17. I lov angaaende husmandsvæsenet av 24 september 1851 skal § 13 c lyde saaledes:

»I mangel av mindelig overenskomst bestemmes saadan godtgjørelse, som i nærværende paragraf omhandles, ved skjøn av stedets lensmand og to skjønsmænd.«

§ 18. I lov om forsvundne og andre fraværende personer av 12 oktober 1857 skal § 6 lyde saaledes:

»Vil den forsvundnes arvinger i henhold til §§ 4 eller 5 bane sig adgang til hans formue, har de efter forløpet av de sammesteds nævnte tider at indstevne den forsvundne til den ret, hvor han sidst hadde sit hjemting her i riket. Retten berammer hovedforhandling uten saksforberedelse. Den forsvundne indkaldes med mindst tre maaneders varsel paa den maate, som er foreskrevet i lov om domstolene § 181, hvorhos indkaldelsen forevises for bestyreren av hans formue. Indkaldelsen bør tillike indeholde opfordring til enhver, som maatte kunne gi nogen oplysning om den forsvundne, til at fremkomme dermed.«

§ 19. I lov om jords fredning av 16 mai 1860 skal efternævnte bestemmelser lyde saaledes:

»§ 18 første led. Er gjærde i ustand, og den gjærdepligtige ikke inden ett døgn, efterat han vidnefast er tilsagt av nabo, som utsættes for skade, begynder at istandssette gjærdet og fortsætter dermed uten avbrytelse, kan naboen efter optat skjøn la istandssettelsen utføre for den forsømmeliges regning. Skjønnen avgives av lensmanden og to skjønsmænd, som han opnævner. Skjønnen har efter nøiagtig beregning at bestemme omkostningerne ved istandssettelsen. Det er ikke gjenstand for overskjøn. Naar naboen har utført istandssettelsen og fremlægger skriftlig bevidnelse derom fra mændene, kan han kræve det ved skjønnen bestemte beløp og forretningens omkostninger straks inddrevet ved utpantning.

§ 29. Eier av insdat bofæ har ikke ret til at fordre det tilbake, førend han har betalt omkostningerne ved bekjendtgjørelsen, dyrets røkt og foring samt erstatning for skade eller stillet sikkerhet for betaling inden fjorten dage. Finder fæets eier sig misfornøiet med den fordrede indløsningssum, kan han æske

14 aug. den bestemt ved skjøn. Dette avgives av lensmanden og to
 Nr. 4. skjønsmænd, som han opnævner.

Finder mændene, at den fordrede indløsningssum har været ubillig, kan de som en del av skjønnet bestemme, at den, der indsatte fæet, i det hele eller for en del erstatter omkostningerne ved forretningen, dog i intet tilfælde mere end den tilkjendte indløsningssum utgjør. Vil nogen vedkommende ha overskjøn, blir dog fæet at utlevere, naar det, der ifølge underskjønnet tilkommer jordeieren, leveres lensmanden, som har at bevare beløpet, indtil saken er opgjort.

§ 41. Naar skjøn paakræves efter denne lov, avgives det av lensmanden og to skjønsmænd. Parterne gives samme varsel som ved indkaldelse til forlikssraadet. Forøvrig gjælder baade om skjøn og overskjøn lovgivningens almindelige regler, forsaavidt ikke andet er bestemt i denne lov for enkelte tilfælde.

§ 42. Nærværende lov er anvendelig i kjøpstad med hensyn til have, aker, eng og aapen mark, som findes inden sammes grænser, dog med følgende avændringer:

- a. at de avgjørelser, som er henlagt under lensmandsskjøn, i stedet træffes ved retslig skjøn, og
- b. at de forretninger, som iøvrig er henlagt til lensmanden, utføres av politiet i kjøpstaden.»

§ 20. I lov om konkurs og konkursboers behandling av 6 juni 1863, jfr. tillægslove av 6 mai 1899 og 2 juni 1906, skal efternævnte bestemmelser lyde saaledes:

»§ 7. Naar en fordringshaver forlanger en skyldners bo sat under skiftebehandling, indgir han derom til skifteretten skriftlig begjæring, der bør indeholde angivelse av de omstændigheter, hvorpaa forlangendet grundes. Begjæringen forsynes straks av skifteretten med paategning om dagen og timen, naar den er indløpet, samt om naar og hvor skifteret vil bli sat til sakens behandling.

§ 8. Skifteretten lar derpaa begjæringen med paategning forkynde for skyldneren med én dags varsel, hvis den ikke av tvingende grunde fastsætter en længere frist. Dog er varsling ufnøden, hvor forkyndelsen maatte ske paa den maate, som omhandles i lov om domstolene §§ 180 eller 181. Indkaldelse til retsmøtet forkyndes tillike for fordringshaveren.

§ 9. Inden 48 timer, efterat fordringshaverens begjæring er mottat, eller, om dette ikke kan ske, snarest mulig derefter skal skifteret sættes til avgivelse av kjendelse om, hvorvidt den fordrede skiftebehandling skal finde sted eller ikke.

§ 11. Er skiftebehandling besluttet av skifteretten, blir utførelsen av denne beslutning ikke opholdt ved anke. Dog bør, naar kjendelsen er paaanket, ikke noget salg av boets eiendele, der ikke er en følge av gjenstandenes beskaffenhet eller skyld.

nerens næringsvei, eller nogen fordeling av boets midler finde 14 aug. sted uten skyldnerens samtykke, forinden anken er retskraftig Nr. 4. avgjort.

Det samme gjelder, hvor skifterettens beslutning om negtelse av at aapne akkordforhandling eller stadfæste en vedtagen akkord eller om akkordforhandlingens indstillen er paakjæret.

§ 13 andet led. Den med registreringen forbundne værdsættelse av boets eiendele skal, saavidt dertil er anledning, foretages ved sakkyndige personer, hvilke i fornødent fald kan opnævnes av det udvalg, som omhandles i lov om domstolene § 79. Har under en konkursen umiddelbart forutgaaende akkordforhandling gjennomgaaelse og værdsættelse fundet sted, behøver ny værdsættelse ikke at foretages ved registreringen.

I § 26 første led tilføies: Rettens beslutninger kan ikke paakjæres.

§ 60 tredje led. Før avgjørelse træffes om, at et indgit akkordforslag ikke skal tages under behandling, skal skifteretten gi saavel skyldneren som boets bestyrer og kreditorutvalget anledning til at uttale sig. Skifterettens kjendelse kan paakjæres av skyldneren inden 3 dage, efterat den er ham meddelt.

§ 66 andet punktum. Den trufne avgjørelse kan i dette tilfælde paakjæres i forbindelse med spørsmålet om akkordens stadfæstelse.

§ 74 andet led. Er skyldnerens firma indført i handelsregistret, skal derhos bestyreren, saasnart den i § 75 bestemte frist er utløpet eller, om kjæremaal har fundet sted, saasnart dette er avgjort, tilstille føreren av registret til anmerkning i samme en meddelelse om akkorden, bilagt med en gjenpart av akkordbetingelserne.

§ 75. Skifterettens kjendelse om akkordens stadfæstelse kan paakjæres av enhver fordringshaver, der ikke efter § 65 nr. 1 er utelukket fra at komme i betragtning ved avstemningen. Erklæring om saadant kjæremaal maa, ledsaget av fornøden begrundelse, indgives inden 14 dage efter akkordens stadfæstelse.

Negtes akkordens stadfæstelse, kan skifterettens kjendelse paakjæres av skyldneren inden 3 dage, efterat den er ham meddelt.

I § 87 tilføies som tredje led:
Rettens beslutninger efter denne paragraf kan ikke paakjæres.

§ 91. Vil en eller flere fordringshavere som hjelpeintervenienter angripe en i en tvist, hvori de ikke er boets motparter, avsagt kjendelse eller dom, som det fra boets side er besluttet ikke at angripe, da har de dertil adgang, forsaavidt der ikke mellem boet og vedkommende er sluttet overenskomst om tvi-

14. aug. stens gjenstand, og boet ikke utsættes for tap av rettigheter, som
 Nr. 4. ved kjendelsen eller dommen maatte være det tilkjendt.

§ 92. Fordringshavere, som ved intervention efter § 91 har forøket boets masse, har ret til at fordre de anvendte omkostninger erstattet av boet, forsaavidt de ikke overstiger den forekelse, som boet derved vinder.

Er boet sluttet, naar den endelige avgjørelse falder, da tilfalder det derved vundne intervenienterne, indtil de anvendte omkostninger er dækket. Med overskuddet forholdes efter § 107.

§ 98 første og andet led. Saasnart ankefristen er forløpet, gjør bestyreren indberetning til skifteretten om, hvorvidt nogen anke mot utlodningen har medført, at de i denne bestemte utbetalinger tildels eller i det hele ikke for tiden kan foregaa. Skifteretten fattet derefter beslutning om, hvorledes der skal forholdes, mens utlodningen staar under anke.

Saalænge ankefristen ikke er utløpet, maa ingen utbetaling efter utlodningen finde sted.

§ 117 første og andet led. Naar en fordringshavers begjæring om skiftebehandling av en skyldners bo ifølge nærværende lov ikke tages tilfølge, og fordringshaveren befindes ved begjæringens indleverelse til skifteretten ikke at ha hat skjellig grund til at anta, at skyldneren var i noget av de tilfælde, som efter nærværende lov berettiger en fordringshaver til at fordre skifte, kan skyldneren fordre erstatning for den ham ved forlangendet og de av skifteretten ifølge samme foretagne skritt paaførte kreditspilde eller andet tap.

Denne erstatning kan skyldneren paastaa sig tilkjendt ved den samme avgjørelse, hvorved fordringshaveren paastaar skiftebehandlingen fremmet.

§ 127. Forskrifterne om tvangsauktion over utlagt fast eiendom eller skib i lov om tvangsfuldbyrdelse skal ogsaa være gjældende ved auktioner, hvorved et konkursbos med pant beheftede faste eiendomme eller skibe sælges efter foranstaltning av boets vedkommende. Det kan dog ikke paalægges kjøperen at betale auktionsomkostningerne eller de øvrige omkostninger ved auktionsforfølgningen. Disse omkostninger utredes av boet.

§ 132. Naar nogen i de i §§ 26, 32, 33, 72 eller 77 omhandlede tilfælde vil indbringe en av skifteretten fattet beslutning for vedkommende regjeringsdepartement til prøvelse, faar bestemmelserne i lov om rettergangsmaaten for tvistemal §§ 399 og 401 tilsvarende anvendelse.«

§ 21. I lov om skogvæsenet av 22 juni 1863 skal følgende bestemmelser lyde saaledes:

»§ 24. Skjøn, som fornødiges i anledning av forskrifterne i nærværende kapitel, avgives av lensmanden og to skjønsmænd. Varsel gives som ved indkaldelse til forliksraadet.

§ 36 sidste punktum. Denne kjendelse kan ikke paakjæres.« 14 aug.

§ 22. I lov angaaende visse heftelsers utslettelse av pante- Nr. 4.
bøgerne samt angaaende mortifikation m. v. av 6 mars 1869 skal
efternævnte bestemmelser lyde saaledes:

»§ 7. Mortifikationssaken anlægges ved herreds- eller byret-
ten. Gjælder saken mortifikation av heftelse paa fast eiendom,
anlægges den i det tinglag, hvor eiendommen ligger, og ellers,
hvis ikke bevillingen indeholder anden bestemmelse, ved sak-
søkerens hjemting. Angaar saken noget dokument, hvorved
eiendomme i forskjellige tinglag er beheftet, anlægges saken i
det ene av disse tinglag.

Rettens formand berammer uten saksforberedelse hovedfor-
handling med et varsel, som ikke maa sættes under tre maane-
der. Saksøkeren skal la stevningen med indkaldelsen indrykke
i Kundgjørelsestidende og to paa stedet almindelig læste blad.
Paa landet skal stevningen endvidere slaaes op paa et til op-
slag brukt sted i det sogn, hvor saksøkeren har sin bopæl, eller,
hvis saken angaar heftelse paa fast eiendom, i det sogn, hvor
denne ligger. Angaar saken dokument, hvorved eiendomme i
forskjellige embedskredser er beheftet, blir stevningen at op-
slaa i samtlige vedkommende kredser og sogn.

I særegne tilfælde, navnlig de som er omhandlet i § 5, kan
det i bevillingen bestemmes, at stevningen skal indrykkes mere
end én gang i vedkommende indenlandske tidender, saavel som
at indrykkelsen skal ske i et eller flere utenlandske blad. I
sidste tilfælde er varselsfristen 6 maaneder.

§ 8. Blir uteblivelsesdom avsagt mot saksøkte, skal dom-
men ikke forkyndes for ham. Ankefristen for saksøkte regnes
i saa fald fra avsigelsen, og dommen kan fuldbyrdes, før den er
blit retskraftig, uten særskilt bestemmelse av retten.

§ 10 andet punktum. Indkaldelsen blir med det i § 7 be-
stemte varsel at bekjendtgjøre i visse i tilladelsen nærmere an-
givne indenlandske samt i særegne tilfælde ogsaa utenlandske
tidender samt paa landet ved opslag i det sogn, hvor den, paa
hvis navn kontraboken eller beviset lyder, har bopæl.»

§ 23. I lov om ordning av jordforholdene i Finmarkens amt
av 24 april 1869 skal § 2 tredje punktum lyde saaledes:

»De av kommissionen i medhold av § 1 bokstav a avsagte
kjendelser kan paaankes til Høiesteret.«

§ 24. I lov angaaende ret til hval av 22 mai 1869 skal
§ 7 lyde saaledes:

»Den i § 3, jfr. § 4, omhandlede bestemmelse avgives av
lensmanden og to av ham opnævnte skjønsmænd, i fornødent fald
efterat lensmanden har erhvervet de nærmere oplysninger, som
han og mændene anser nødvendige. Utgiften ved denne forret-
ning avholdes forlods av hvalens værdi. Hvem utgifterne ved

14 aug. overskøn endelig skal falde tillast, bestemmes av overskjøns-
Nr. 4. retten.»

§ 25. I lov om veksler av 7 mai 1880 skal § 81 lyde saaledes:

»Protest kan foruten av den embedsmand, under hvem notarialforretninger henhører, paa landet utføres av lensmanden og i byene av hovedstevnevidnet. Ved utførelsen av forretningen tilkaldes et vidne, som er over 18 aar og ikke fradømt stemmeret i offentlige anliggender. Protesten indføres i en protokol.

Skulde det tilfælde indtræffe, at de foran nævnte tjenstemands medvirkning ikke i tide kan erholdes, kan i nødsfald to vidner, som opfylder betingelserne i første led, utføre forretningen. Den optagne protest, ledsaget av selve vekselen, skal i saa fald inden en uke forelægges for vedkommende embedsmand, lensmand eller hovedstevnevidne, indføres i hans protokol og vedlægges denne. Sker dette ikke, har protesten tapt sin gyldighet.

Mundtlig forlangende til den eller dem, som skal opta protesten, er tilstrækkelig, naar tillike vekselen overleveres. Utskrift av protestforretningen skal paa forlangende utfærdiges inden 24 timer, helligdage ikke medregnet. Utskrift maa ikke meddeles andre end protestrekvirenten.»

§ 26. I lov om utskiftning m. v. av 13 mars 1882, jfr. lov nr. 3 av 5 december 1917, skal efternævnte bestemmelser lyde saaledes:

»§ 8 sidste led. Med begjæring om bevidnelse forholdes som med begjæring om offentlig utskiftning. Mændene maa tidligere ha forrettet ved offentlig utskiftning. De opnævnes av herredsdommeren overensstemmende med nærværende lovs § 13. Utskiftningsformandens saavel som mændenes godtgjørelse bestemmes og utredes som ved offentlig underutskiftning foreskrevet.

§ 10. Mindelig utskiftning, som voldgiftsmæssig er utført av mindst tre i utskiftningsutvalget optagne mænd, der før har forrettet ved offentlig utskiftning, og hvis valg er godkjendt av herredsdommeren, kan heller ikke rokkes ved offentlig utskiftning, naar mændene efter dertil i voldgiftsfuldmagten git bemyndigelse enstemmig har avgit og tilført skiftedokumentet saadan bevidnelse som i § 8 omhandlet.

§ 13 første og andet led. I hvert herred, hvor offentlig utskiftning foregaar eller er forlangt, skal der indrettes et særskilt utvalg av mænd for utskiftningsforretninger; i dette utvalg, der forøvrig kommer istand paa samme maate som det almindelige utvalg av skjønsmænd, kan optages mænd, som ikke besidder de for mandtalsførte retsvidner foreskrevne egenskaper.

Før hver forretning opnævnes mændene av herredsdomme- 14 aug.
ren under iagttagelse av de i loven om skjøn m. v. av 1 juni Nr. 4.
1917 § 13 indeholdte bestemmelser. Ved opnævnelsen er dom-
meren ikke bundet til herredet, likesaalitt pligter han at følge
nogen viss orden, men han kan stadig opnævne de samme
mænd, saafremt disse derimot ingen indsigelse gjør. Angaar
utskiftningen skog, myr eller anden herlighet av større værdi,
paa sees saavidt mulig, at mænd med særegen kyndighet op-
nævnes.

§ 15. Utskiftningsformand har, inden han forretter som
saadan, til utskiftningsstyrelsen at indsende en forsikring om,
at han med troskap og redelighet vil opfylde de pligter, som
paahviler ham. Lignende forsikring lar mændene, første gang
de forretter som saadanne, tilføre protokollen, forsaavidt de
ikke tidligere har avlagt ed eller forsikring som skjønsmænd.

§ 63. Anser utskiftningsretten det fornødent, forinden
kjendelse avsiges, at erholde beedigede forklaringer, begjærer
formanden efter overlæg med de tvistende parter bevisopta-
gelse ved herredsretten. Under bevisoptagelsen forretter ut-
skiftningsmændene som retsvidner, og avhørelsen foregaar efter
foranledning fra utskiftningsformanden og parterne. Parterne
kan begjære indkaldt andre vidner end de, som utskiftningsfor-
manden har begjæret avhørt.

§ 65. Utskiftning saavelsom derunder avgit kjendelse,
skjøn og bestemmelse kan indankes til prøvelse enten ved her-
redsretten eller ved overutskiftning eller overskjøn. Angaar
anken det skjønsmæssige ved utskiftningen, ankes til overut-
skiftning eller overskjøn, ellers ankes til retten. Ved anke til
herredsretten faar bestemmelserne i lov om rettergangsmaaten
for tvistemaal kap. 25 om anke til lagmandsret tilsvarende an-
vendelse. Dog skal anken erklæres for herredsdommeren.

Utskiftningsrettens kjendelse er upaaankelig, saafremt vær-
dien av tvistens gjenstand ikke overstiger kr. 100,00, jfr. § 62.

Domsmand i utskiftningssak opnævnes av rettens formand
fortrinsvis blandt mænd, som har deltatt i offentlig underut-
skiftning.

§ 67. Ankefristen er to maaneder, regnet i de ovennævnte
undtagelsestilfælde fra kjendelsens forkyndelse, men ellers fra
forretningens slutning.

Inden fristens utløp maa, hvis det er prøvelse ved over-
utskiftning eller overskjøn, som attraaes, forlangende herom
være indgit til amtmanden, hvis det er prøvelse ved retten, som
attraaes, ankeerklæring være indgit til dommeren.

Naar kjendelse avsagt i henhold til § 62 paaankes til
retten, skal dommeren varsle utskiftningsformanden, som plig-

14 aug. ter at møte og saavidt mulig gi de opplysninger og den veiled-
 Nr. 4. ning, som ansees fornøden.

Herredsrettens dom er upaaankelig, saafremt værdien av
 tvistens gjenstand ikke overstiger kr. 500,00, jfr. § 62.

§ 86. Er utskiftning av sameie negtet fremme, forinden
 nærværende lov træder i kraft, har lodeier ret til at kræve
 lignende bestemmelser indført ved skjøn, avgit av lensmanden
 og to av herredsdommeren blandt utskiftningsutvalget eller
 skjønsmandsutvalget opnævnte mænd.

Bestemmelser om ordning av fiskeri, som ligger i fælles-
 skap, skal kunne træffes paa denne maate, uanset om fiskeriet
 tilligger nogen eiendom eller ikke, og i første fald uanset om
 denne er utskiftet eller ikke.

Varsel gives med en frist av mindst fem dage.

Retslig overskjøn maa forlanges inden fire uker.

Gaar overskjønnet rekvirenten imot, har han alene at ut-
 rede omkostningerne ved samme. Ellers fordeles omkostnin-
 gerne saavel ved overskjønnet som ved underskjønnet efter
 billighet.

Ved nærværende paragraf er ingen indskrænkning gjort i
 adgangen til at kræve ordning av fællesbeite efter lov om jords
 fredning av 16 mai 1860 § 37.«

§ 27. I lov indeholdende bestemmelser om eiendomsrettens
 begrænsning i naboforhold av 27 mai 1887 skal efternævnte be-
 stemmelser lyde saaledes:

»§ 7. Forsaavidt bestemmelserne i §§ 5 og 6 paakalder
 skjøn, avgives dette med endelig virkning i Kristiania og de
 i lov nr. 3 av 26 mai 1899 § 100 omhandlede deler av Akers
 herred (byggebeltet) ved beslutning av bygningskommissionen,
 i andre byer og de disses bygningslove undergivne tilstøtende
 strækninger ved beslutning av reguleringskommissionen. I an-
 dre landdistrikter avgives deslike skjøn paa sedvanlig maate.
 Til skjønnet blir vedkommende nabo eller naboer at indkalde
 med saadant varsel, som kommissionens formand eller forret-
 ningens bestyrer ved dens berømmelse fastsætter.

Har naboen ved retslig skjøn faat bemyndigelse til at foreta
 foranstaltninger paa en eiendom, og grundeieren vil ha avholdt
 overskjøn, maa begjæring derom være fremsat inden 14 dage.

§ 13 tredje led. Naar nogen anden end den, der agter at
 paabegynde vedkommende anlæg eller virksomhet, vil ha over-
 skjøn, maa begjæring derom være fremsat inden 14 dage.«

§ 28. I lov om Kongeriket Norges Hypotekbank av 28 juni
 1887 skal § 18 lyde saaledes:

»Hvis skyldige renter ikke i rette tid betales, kan derav
 beregnes indtil 5 pct. i aarlig rente fra forfaldsdag, indtil be-
 talning sker.«

§ 29. I lov om vasdragenes benyttelse m. v. av 1 juli 1887 14 aug. skal § 63 lyde saaledes: Nr. 4.

»Skjøen efter § 7 sidste punktum, § 9, §§ 32—35, § 38 samt § 64 avgives paa landet av lensmanden og to skjønsmænd. Varsel gives som ved indkaldelse til forliksraadet.«

§ 30. I lov om postvæsenet av 12 mai 1888, jfr. tillægslove av 9 juni 1903 og 19 juli 1912, skal § 50 sidste led lyde saaledes:

»Fornøden grundeendom, bebygget eller ubebygget, til anlæg eller utvidelse av bygning for postvæsenet kan, i mangel av mindelig overenskomst, av Kongen bestemmes avgit efter takst.«

§ 31. I lov om rentefotens frigivelse og om straf for aager m. v. av 29 juni 1888 skal § 3 lyde saaledes:

»Renter, som ikke beror paa overenskomst, svares med fire av hundrede aarlig, forsaavidt ikke ved den gjældende lovgivning høiere rente i tilfælde er bestemt.

I fuldbyrdelsesdom for pengekrav, som ikke er rentebærende, tilkjendes efter paastand lovlige renter fra saksanlægget eller, hvis kravet forfalder senere, fra forfaldstid. Retten kan dog efter omstændighetene fastsætte en høiere eller lavere rente.«

§ 32. I lov om folkeskolen paa landet av 26 juni 1889, jfr. lov nr. 3 av 15 august 1908, skal § 79 lyde saaledes:

»Den til en folkeskole fornødne tomt, lekeplads og vei-grund samt i tilfælde jord til skolehave kan i mangel av mindelig overenskomst av Kongen bestemmes avgit efter takst. Taksten utføres av lensmanden og to skjønsmænd. Varsel gives med en frist av mindst fem dage.«

§ 33. I lov om folkeskolen i kjøpstæderne av 26 juni 1889, jfr. lov nr. 1 av 14 december 1917, skal § 14 fjerde led lyde saaledes:

»Den grund, bebygget eller ubebygget, som er nødvendig til anlæg av en folkeskole samt til skolehave, kan i mangel av mindelig overenskomst av Kongen bestemmes avgit efter takst.«

§ 34. I lov om ed av 10 mai 1893 skal § 3 lyde saaledes:

»I andre tilfælde, hvor forsikring paa ære og samvittighet skal avgives, er fremgangsmaaten den samme som i § 2 bestemt.

Under avlæggelse av ed eller forsikring paa ære og samvittighet skal alle tilstedeværende reise sig.«

§ 35. I lov om sildefiskerierne av 26 juni 1893 skal § 35 lyde saaledes:

»Private saker angaaende tvistigheter, der reiser sig av fiskeriet eller handel, som der foregaar og med fiskeriet staar

14 aug. i forbindelse, indbringes for den vedkommende av forannævnte
 Nr. 4. dommere. Under hovedforhandlingen deltar to av dommeren
 opnævnte domsmænd.

Retsgebyrerne i saadanne saker skal være de samme som
 for almindelige tvistemaal bestemt. Til hver av domsmændene
 betales 4 kroner.«

§ 36. I lov om sjøfarten av 20 juli 1893 skal efternævnte
 bestemmelser lyde saaledes:

»§ 185 første led. Saasnant skibet er ankommet til det
 bestemmelsessted, som er nævnt i bodmeribrevet, eller reisen
 paa andet sted er avsluttet, kan fordringshaveren gjøre arrest
 i de forbodmede gjenstande uten angivelse av arrestgrund, og
 uten at der kan paalægges sikkerhetsstillelse. Arresten bort-
 falder i ethvert fald otte dage efter forfaldstiden.

§ 328. Auktioner, som avholdes i henhold til §§ 50, 57,
 157, 173 eller 185, er hverken med hensyn til kundgjørelse,
 varsel eller betalingsvilkaar bundet ved de for tvangsauktion
 gjældende forskrifter. Kundgjørelse sker i en eller flere av
 stedets aviser eller paa anden der brukelig maate med mindst
 tre dages varsel.«

§ 37. I lov om stranding og vrak av 20 juli 1893 skal
 efternævnte bestemmelser lyde saaledes:

»§ 6. Om enhver stranding og enhver bergning skal lens-
 manden til politimesteren indsende anmeldelse, avfattet over-
 ensstemmende med forskrifter, som derom utfærdiges av ved-
 kommende regjeringsdepartement. Politimesteren bør, naar
 han av hensyn til verdierne eller av andre grunde finder det
 hensigtsmessig, begi sig til stedet for at tilse de trufne
 foranstaltninger og meddele forholdsordrer. Hvor dertil er
 grund, skal han straks begjære retslig undersøkelse angaaende
 ulykkens aarsaker (lov om sjøfarten § 321 og ff.), ogsaa hvor
 skibet er fremmed. Om alt har han straks at sende indberet-
 ning til amtmanden.

§ 9. I ethvert tilfælde, hvor eier til det bergede eller stran-
 dede ikke har meldt og legitimert sig inden den i bekjendt-
 gjørelsen satte aarsfrist, skal amtmanden bestemme bergelon-
 nens eller finderlønnens størrelse likesom ogsaa fordelingen
 mellom bergerne eller finderne. Er verdien ikke over 500
 kroner, blir amtmandens bestemmelse endelig avgjørende, men
 er verdien større, staar det bergeren eller finderne frit for
 at forlange spørsmålet avgjort ved retslig skjøn paa det sted,
 hvor bergningen eller strandingen er foregaaet.«

§ 38. I lov om behandling av forsømte barn av 6 juni
 1896 med tillægslov av 17 juni 1907 skal efternævnte bestem-
 melser lyde saaledes:

»§ 14 første led. Vergeraadet kan indkalde, avhøre og

edfæste vidner og foreta andre undersøkelseshandlinger samt i 14 aug. dette øiemed anvende tvangs- eller straffemidler. De i straffeprosesloven for forhørsretten givne regler kommer herved til anvendelse. Nr. 4.

§ 14 tredje led. Under vergeraadets forhandlinger (dets raadslagninger og stemmegivninger undtat) har forældrene eller de, som staar i disses sted, ret til at være personlig tilstede i vergeraadet, hvorhos dette kan tillate dem at ha en anden person ved sin side til varetagelse av barnets tarv, hvor særegne omstændigheter taler derfor. Dog kan de foruten i de i lov om domstolene § 133 omhandlede tilfælde utelukkes under de i straffeproseslovens § 278 andet og tredje led nævnte betingelser.

§ 15 andet led. Reglerne i lov om domstolene kap. 9 om forkyndelser og meddelelser faar tilsvarende anvendelse«.

§ 39. I lov om forhyrings-, fæste- og engagementskontorer av 12 juni 1896 skal § 5 lyde saaledes:

»Søksmaal til indtale av erstatningsansvar, som mellemmanden i henhold til de ovenfor omhandlede forskrifter eller iøvrig maatte ha paadraget sig likeoverfor nogen, der har benyttet hans bistand, kan anlægges paa det sted i riket, hvor mellemmanden har eller senest hadde sit kontor. Er saksøkeren tyende, arbeider, sjømand eller i lignende stilling, er han fritat for at erlægge retsgebyrer.«

§ 40. I lov om høiere almenskoler av 27 juli 1896, jfr. tillægslov av 14 december 1917, skal § 65 tredje led lyde saaledes:

»Den grund, bebygget eller ubebygget, som er nødvendig til anlæg eller utvidelse av en offentlig eller kommunal høiere almenskole, kan i mangel av mindelig overenskomst av Kongen bestemmes avgit efter takst.«

§ 41. I lov om forældelse av fordringer av 27 juli 1896 skal efternævnte bestemmelser lyde saaledes:

»§ 12 første og andet led. Til fordringernes betimelige paatale er det tilstrækkelig, at forliksklage er kommet ind til forliksraadet eller stevning til retten, eller at kravet er fremsat under saken inden fristens utløp. Henvises saken fra forliksraadet, maa stevning være kommet ind til retten senest to maaneder efter henvisningen.

Hvis søksmaalet blir avvist paa grund av uforsætlige feil, eller hvis det ellers ender uten dom, blir virkningen av den betimelige paatale fremdeles i kraft, naar kravet reises paany senest tre maaneder, efterat kjendelsen blev forkyndt for saksøkeren.

§ 13. Er erhvervelse av dom, kjendelse eller forlik ufornöden til fordringens inndrivelse, ansees paatale betimelig at

- 14 aug. være skedd, naar begjæring om utlægsforretning (utpantning)
 Nr. 4. eller, hvor ogsaa saadan er unødvendig, begjæring om tvangsauktion er indkommet til vedkommende myndighet inden forældelsesfristens utløp.

Tilsvarende reglér gjælder, naar en panthaver inden fristens utløp hos vedkommende myndighet har begjært sig sit pant overdraget til brukelighet.

Blir forretningen negtet fremme eller ophævet, finder med hensyn til adgangen til ny paatale reglerne i § 12 andet stykke tilsvarende anvendelse.

Ellers finder forskriften i første punktum i samme paragrafs tredje stykke tilsvarende anvendelse.

§ 16 første led. Er paatale reist mot en av flere forpligtede, skal fordringen mot de øvrige ansees betimelig paatalt, naar fordringshaveren inden utløpet av forældelsesfristen har git dem varsel om forfølgningen paa den i lov om rettergangsmaaten for tvistemaal § 80 bestemte maate, og han derhos indtaler sit krav inden 6 maaneder, efterat saken er avsluttet ved dom, kjendelse eller forlik eller paa anden maate overensstemmende med de foregaaende paragraffer.»

§ 42. I lov angaaende ekspropriation av statsjernbaner av 7 juli 1897 skal efternævnte bestemmelser lyde saaledes:

»§ 3 første led. Skjønsmændenes antal er tolv.

§ 8 andet led. Det samme gjælder ved indkaldelser til bevisoptagelser til bruk under ekspropriationsforretningen samt ved erklæring om anke, kjøremaal eller gjenoptagelse.

§ 9 første led. De i foranstaaende paragraf omhandlede stevninger, indkaldelser og erklæringer blir at bekjendtgjøre i den almindelige Kundgjørelsestidende og et eller flere av de mest utbredte blad i de distrikter, hvorigjennem vedkommende jernbane gaar, samt hvis der vites eller haves formodning om, at aktieeier er bosat i utlandet, i et eller flere utenlandske blad. De blir derhos at opslaa paa retsstederne inden forannævnte distrikter.

§ 11. Det avgivne skjøn er endelig. Anke hører under Høiesteret og kjøremaal under Høiesterets kjøremaalsutvalg.

§ 15 sidste led. Størrelsen av den for skjønsmændene fastsatte betaling er gjenstand for revision og kan forandres av vedkommende regjeringsdepartement.»

§ 43. I lov indeholdende nærmere bestemmelser om geistlige embedsgaarder av 14 juli 1897 skal efternævnte bestemmelser lyde saaledes:

»§ 24. Anser presten sig brøsthølden ved de under synsforretningen avgivne skjøn, er han, naar forbehold derom tages under forretningen, berettiget til inden tre maaneder at forlange en retslig aabodsforretning (§ 33) til avgjørelse av de

omtvestede spørsmål. Om saadan forretnings avholdelse gives 14 aug.
der synsforretningens bestyrer betimelig underretning. Om. Nr. 4.
kostningerne ved aabodsforretningen bæres af presten, medmindre aabodsskønnet finder grund til delvis eller helt at fritage ham derfor. Skønnets avgjørelse er ikke gjenstand for over-
skjøn. Med dets efterkommelse forholdes som i foregaaende
paragraf bestemt.

§ 33 første punktum. Hvor mindelig overenskomst om
aaboden paa grundlag af sidst afholdte synsforretning (§ 21)
ikke træffes mellem fratrædende prest eller hans bo og tiltræ-
dende, skal der, saasnart aarstiden tillater det, holdes retslig
skjøn, hvortil mændene, saafremt det forlanges, tages fra et
andet prestegjæld, til bestemmelse af aabodserstatning for
mangler i vedlikeholdelse af embedets aabodshus med tilbehør
og anlæg samt gjærder.

§ 35 første led. Enhver af parterne har ret til inden tre
maaneder efter aabodsforretningens afholdelse at forlange over-
skjøn, ved hvilket omkostningerne utredes paa samme maate
som ved underskønnet, medmindre overskønnet er forlangt af
den fratrædende og gaar ham imot.

§ 44. I lov om kirker og kirkegaarder af 3 august 1897
skal § 6 lyde saaledes:

»Naar takst er avgit, har skjønnsretten paa forlangende af
sognestyret at avgi kjendelse overensstemmende med lov om
skjøn m. v. af 1 juni 1917 § 53 for sognestyrets ret til paa me-
nighetens vegne at ta kirken med dens i taksten medtagne til-
liggender i besiddelse paa de fastsatte vilkaar.»

§ 45. I lov angaaende fiskerier i Nordland og Tromsø am-
ter af 3 august 1897 og lov angaaende skreifiskerierne i Lof-
oten af 6 august 1897 skal efternævnte bestemmelser lyde saa-
ledes:

»§ 37. Fiskedommeren skal, forsaavidt ikke anderledes af
Kongen bestemmes, forrette som herredsdommer i de sager om
forseelser, hvori det offentlige under fisket reiser tiltale. Han
har ogsaa i alle straffesaker med hensyn til efterforskningen og
den retslige forundersøkelse samme myndighet og pligter som
den ordinære herredsdommer og kan ogsaa, forsaavidt saken
gaar ind under straffeprocelseslovens § 283, paakjende den. Kon-
gen kan bestemme, at fiskedommeren ogsaa skal iverksætte be-
visoptagelser og andre enkeltstaaende retshandlinger til bruk
under en straffesak, som er anlagt ved anden domstol.

Forskriften i straffeprocelseslovens § 377 tredje punktum
kommer til anvendelse ogsaa i sager, der behandles af den ordi-
nære dommer som fiskedommer.

Kan behandlingen av en sak eller forretning, som er irette-
ført for fiskedommeren, ikke tilendebringes, inden hans beskik-
kelse ophører, bestemmer paatalemyndigheten, hvorvidt behand-

14 aug. lingen skal utstaa til næste aars fiske eller fortsættes ved ordi-
Nr. 4. nær ret.

§ 39. Private søksmaal angaaende tvistigheter, som reiser sig av fisket eller av handel, som foregaar under og staar i forbindelse med fisket, indbringes for vedkommende fiskedommer. Under hovedforhandlingen deltar to av ham opnævnte domsmænd. Disse bør i almindelighet opnævnes efter tur blandt de paa retsstedet eller i dettes nærhet værende tilsynsmænd, over hvilke opsynet meddeler dommeren opgave.

Retsgebyrerne i saadanne saker skal være de samme som for ordinære tingsaker bestemt. Til hver av domsmændene betales kr. 4,00 for hver sak.

§ 41. Sjøforklaringer, sjøretsbesigtigelser og sjøretstakster, der forefaller under fisket, kan anhangiggjøres for fiskedommeren.

Notarialhandlinger kan forlanges utført av fiskedommeren.

§ 42. I civile saker, som henhører under fiskedommerens paakjendelse, skal han ogsaa utøve den myndighet, som ellers er tillagt namsmyndighetene.

§ 43. Til forkyndelse av indkaldelser samt til tilsigelse av retsvidner, domsmænd og skjønsmænd ved de i denne lov omhandlede retshandlinger antar den beskikkede dommer det fornødne antal mænd, der for ham avlægger den for stevnevidner foreskrevne forsikring.

§ 44. Forsaavidt denne lov bestemmer avgjørelse ved skjøn, avgives dette, hvor fiskedommer er beskikket, ved denne med fire mænd, som han opnævner.

Dette skjøn er endelig.

Skjønsmændene tilkommer i betaling hver kr. 4,00. I anledning av skjønnets avholdelse tilkommer der ikke dommeren eller statskassen nogen betaling.

Omkostningerne ved skjønnet utredes av parterne i det forhold, som under forretningen bestemmes.

§ 46. I lov angaaende saltvandsfisket i Finmarken av 3 august 1897 skal efternævnte bestemmelser lyde saaledes:

»§ 39. Private søksmaal angaaende tvistigheter, som reiser sig av fisket eller av handel, som foregaar under og staar i forbindelse med fisket, samt alle private søksmaal angaaende tvistigheter mellem norske undersaatte og utlændinger, som søker til Finmarken i anledning av fisket, indbringes for vedkommende fiskedommer. Under hovedforhandlingen deltar to av ham opnævnte domsmænd. Disse bør i almindelighet opnævnes efter tur blandt de paa retsstedet eller i dettes nærhet værende tilsynsmænd, over hvilke opsynet meddeler dommeren opgave.

Retsgebyrerne i saadanne saker skal være de samme som for

ordinære tingsaker bestemt. Til hver av domsmændene betales 14 aug.
kr. 4,00 for hver sak. Nr. 4.

§§ 37, 41, 42, 43 og 44 som de tilsvarende paragraffer i de i nærværende lovs § 45 omhandlede fiskerilove.»

§ 47. I lov om anlæg av skytebaner med statsbidrag av 3 august 1897 skal § 5 lyde saaledes:

»Skjøn efter nærværende lov avgives paa landet av lensmanden og to skjønsmænd. Varsel gives som ved indkaldelse til forliksraadet.»

§ 48. I lov om umyndiggjørelse av 28 november 1898 skal efternævnte bestemmelser lyde saaledes:

»§ 2. Hvorvidt nogen i henhold til foregaaende paragraf skal sættes under vergemaal, eller hvorvidt saadant vergemaal atter skal ophæves, avgjøres av vergemaalsretten.

Denne skal bestaa av herreds- eller bydommeren — eller, hvor der i herreds- eller byretten er flere dommere, en av disse — som formand samt to av forliksmændene efter rækkefølgen i opnævnelsen. Er nogen av disse ved forfald eller ugildhet forhindret fra at gjøre tjeneste, indtræder den tredje forliksmand og derefter varamændene.

For reiser, forliksmændene eller deres varamænd foretar som medlemmer av retten, nyder de saadan skyssgodtgjørelse og kostgodtgjørelse, som Kongen med Stortingets samtykke bestemmer.

Vergemaalsrettens formand er tillike dens skriver. Er særskilt retsskriver ansat ved herreds- eller byretten, utfører han vergemaalsrettens skriverforretninger.

§ 3 andet og tredje led. I det tilfælde, som omhandles i § 1 under nr. 4, kan dog begjæring alene fremsættes av vedkommende fattigstyre. I alle andre tilfælde kan begjæring om umyndiggjørelse ogsaa fremsættes av politimesteren.

I alle tilfælde, hvor nogen som sindssyk er indlagt paa sindssykeasy, uten at vergemaal vites at være anordnet, skal det paaligge asylets bestyrer derom at gi underretning til politimesteren paa hans hjemsted, forat denne i fornødent fald kan træffe foranstaltning til anordning av vergemaal.

§ 12. Den, der har fremsat begjæringen om umyndiggjørelse eller senere sluttet sig til samme, er ikke fritat for eller utelukket fra at føres som vidne. Løvrig gjælder med hensyn til vidner og sakkyndige samme regler som for tvistemaal.

§ 14 første led. Vergemaalsrettens avgjørelse træffes ved kjendelse.

§ 15. Vergemaalsrettens avgjørelse, hvorved vergemaal besluttet anordnet eller begjæringen derom avslaaes, kan paaan-kes til lagmandret efter de regler, som gjælder for tvistemaal.

Ret til at erklære anke har, hvor vergemaal er anordnet,

14 aug. alene den umyndiggjorte selv samt vergen. Er begjæringen
Nr. 4. om umyndiggjørelse avslaat, tilkommer retten til paaanke den,
der har fremsat begjæringen eller senere har sluttet sig til
samme.

§ 16. Foruten i de tilfælde, som nævnes i lov om rettergangsmaaten for tvistemaal § 373, kan anken avgjøres uten ankeforhandling, hvis den paaankede avgjørelse gaar ut paa anordning av vergemaal, og lagmandsretten eller, ved anke til Høiesteret, Kjæremaalsutvalget enstemmig finder det utvisomt, at den bør ophæves som uriktig i sit indhold.

§ 17. Blir anken henvist til ankeforhandling, opnævner ankedomstolens formand blandt de til offentlige straffesakers utførelse antagne sakførere en til at utføre anken og en til at imøtegea den. Er ved den paaankede avgjørelse begjæringen om umyndiggjørelse forkastet, gjælder dette dog alene, hvor vedkomende parter ikke selv har antat nogen sakfører til paa deres vegne at utføre saken for retten. De opnævnte sakførere tilkommer for sakens utførelse saadan godtgjørelse, som retten bestemmer.

Dokumenterne oversendes først til den til at utføre ankepartiet opnævnte eller antagne sakfører, der inden en av retsformanden bestemt frist har at tilstille den anden sakfører samme.

§ 18. Naar anken bare gjælder saksbehandlingen eller rets anvendelsen, kan saken overføres til skriftlig behandling ogsaa uten begjæring av parterne.

§ 20. Er ved den paaankede avgjørelse vergemaal anordnet, er retten ikke bundet ved ankeerklæringens indhold.

§ 21. Blir en avgjørelse, hvorved vergemaal er besluttet anordnet, ophævet og saken hjemvist eller henvist til fornyet behandling, kan ankedomstolen bestemme, at det anordnede vergemaal som foreløbig fremdeles skal forbli i kraft, indtil saken paany er avgjort.

§ 22 første punktum. Blir en avgjørelse, hvorved vergemaal er besluttet anordnet, ophævet av ankedomstolen, uten at vergemaallet i henhold til foregaaende paragraf fremdeles opretholdes som foreløbig, kan avgjørelsen ikke paaberopes som ugyldighetsgrund med hensyn til de av den umyndiggjorte imidlertid avsluttede retshandler.

§ 23 sidste punktum. Forskrifterne i § 14 blir ogsaa at iagttta, hvor vergemaal besluttet anordnet av ankedomstolen.

§ 24. For behandlingen av saker vedkommende umyndiggjørelse eller meddelelse av de i anledning av samme fornødne utskrifter og attester erlægges ikke retsgebyrer. Stevnevidnernes gebyrer for forkyndelser og tilsigelser, reisegodtgjørelse til vergemalsrettens medlemmer og andre utgifter, som foran-

lediges ved sakens behandling, saasom godtgjørelse til sakkyn- 14 aug.
dige og vidner eller til de til utførelse av saken i ankeinstan- Nr. 4.
serne opnævnte sakførere utredes av det offentlige. Herfra
undtages omkostningerne ved bevisoptagelser, der i anledning
av anke begjæres av de av parterne selv antagne sakførere, hvilke
likesom sakførernes godtgjørelse utredes av vedkommende
part selv. Det samme gjelder utgifter til retsfuldmægtig ved
vergemaalsretten eller iøvrig i første instans.

§ 26. Vergemaalsrettens avgjørelser i henhold til fore-
gaaende paragraf blir i tilfælde av sakens paaanke at prøve i
forbindelse med denne.

Ellers kan kjøremaal anvendes saavel av den, hvem erstat-
ningspligt er paalagt — for den umyndiggjorte av vergen —
som av overøvrigheten paa det offentliges vegne, dog kun paa
det grundlag, at erstatningsspørsmålet er avgjort i strid med
loven.

Ogsaa iøvrig kan mot de av vergemaalsretten trufne av-
gjørelser, der ikke efter § 15 er gjenstand for anke, kjøremaal
anvendes efter samme regler, som gjelder for tvistemaal.

§ 32 andet led. Er vergemaalet anordnet av saadan grund,
som i § 1 nr. 1 omhandles, kan andragendet uten videre forhand-
ling avslaaes, saafremt det ikke er ledsaget av lægeerklæring
om hans helbredelse. Det samme gjelder, hvor andragendet
alene støttes til opplysninger, som allerede tidligere har været
forelagt for retten eller aapenbart er utilstrækkelige til at be-
grunde vergemaalets ophævelse. Forskriften i § 5 sidste avsnit
kommer til anvendelse saavel i disse tilfælde som naar verge-
maalet begjæres ophævet efter attest fra bestyreren av vedkom-
mende sindssykeasyl om, at vedkommende er helbredet.

§ 34. Vergemaalsrettens avgjørelse, hvorved vergemaalet
ophæves eller negtes ophævet, træffes ved kjendelse. Avgjø-
relsen er gjenstand for anke. Negtes ophævelsen, kan saavel
den umyndiggjorte som vergen erklære anke. Ophæves verge-
maalet, kan anke erklæres saavel av vergen som av den eller
dem, efter hvis begjæring umyndiggjørelsen fandt sted.

§ 35. Med hensyn til ankesakens behandling og avgjørelse
finder forskrifterne i §§ 17—20 tilsvarende anvendelse.

Hvad der i § 16 er bestemt om en avgjørelse, hvorved
vergemaal er anordnet, skal ogsaa gjælde avgjørelse, hvorved
vergemaalet er ophævet.

§ 36. Naar en avgjørelse, hvorved vergemaalet ophæves,
er blit retskraftig, skal vergemaalsretten sørge for, at en
meddelelse om ophævelsen bekjentgjøres og anmerkes i han-
delsregistret overensstemmende med forskrifterne i § 14.«

§ 49. I lov om bygningsvæsenet i Bergen av 19 april 1899
skal § 17 første led lyde saaledes:

14 aug.
Nr. 4.

»Til besluttet anlæg av nye eller til utvidelse av ældre offentlige gater, pladser, veier, passager eller kaier eller til avlæggelse av ubebyggelige rum er grundeier pliktig at avstaa den fornødne ubebyggede grund — herunder indbefattet saavel sjøgrund som grund, alene bebygget med skur, brygge eller holverk — mot erstatning av kommunen efter overenskomst eller efter retslig skjøn.«

§ 50. I lov om eneret for staten til befordring av meddelelser ved hjælp av telegraflinjer og lignende anlæg av 29 april 1899 skal § 3 lyde saaledes:

»a. Skjønsmændenes antal er seks.

Tre av skjønsmændene tillikemed to suppleanter for disse vælges av Stortinget for tre aar ad gangen. De forretter ved alle skjøn, som besluttet optat i deres funktionstid.

De andre tre skjønsmænd og to suppleanter opnævnes for hvert anlæg av Kongen. Forinden opnævnelsen av disse sker, skal anlæggets eier gives adgang til inden en av vedkommende regjeringsdepartement bestemt frist at gi forslag paa de mænd, som ønskes opnævnt.

b. Skjønnet bestyres av en dertil av Kongen opnævnt person, der skal være i besiddelse av de for dommere foreskrevne egenskaper.

c. Ved indkaldelse til skjønnet maa fristen ikke sættes under én maaned.

d. Det avgivne skjøn er endelig. Anke hører under Høiesteret og kjøremaal under Høiesterets kjøremaalsutvalg.

e. Bestyreren og skjønsmændene oppebærer skyss- og kostgodtgjørelse som for stortingsmænd bestemt. Bestyrerens honorar fastsættes av Kongen.

Bestyreren kan tilkjende skjønsmændene en med hensyn til forretningens beskaffenhet, reisen langde og øvrige omstændigheter avpasset betaling. Dennes størrelse er gjenstand for revision og kan forandres av vedkommende regjeringsdepartement.

Omkostningerne ved ekspropriationsforretningen utredes av statskassen.«

§ 51. I lov om akkordforhandling av 6 mai 1899 med tillægslov av 2 juni 1906 skal efternævnte bestemmelser lyde saaledes:

»§ 3. Skifterettens kjendelse om aapning av akkordforhandling kan ikke angripes ved kjøremaal eller anke. Avslaaes andragendet, kan kjendelsen tre dage efter dens avsigelse paa-kjæres.

§ 6 nr. 4. At la skyldnerens eiendele gjennomgaa og værdsætte. Hvor særlig sakkyndighet utfordres, kan i fornødent fald mænd dertil forlanges opnævnt av det utvalg, som omhand-

les i lov om domstolene § 79. De opnævnte mands godtgjørelse bestemmes av skifteretten. I gjennomgaaelsen skal akkordkommissæren eller i tilfælde den antagne revisor delta; i sidste fald bør derhos et av akkordstyrets medlemmer delta i saadan utstrækning, at han kan erhverve fuldstændig kjendskap til skyldnerens eiendele.

14 aug.
Nr. 4.

§ 13 sidste punktum. Skifterettens kjendelse om akkordforhandlingens indstillen er i dette tilfælde gjenstand for kjæremaal overensstemmende med regelen i § 3.

§ 22 sidste punktum. Denne avgjørelse, der alene kan paakjæres i forbindelse med spørsmålet om akkordens stadfæstelse, foregriper intet med hensyn til vedkommende fordringshavers virkelige ret.

§ 28 andet led. Er skyldnerens firma indført i handelsregistret, skal derhos akkordkommissæren, saasnart den i § 29 bestemte frist er utløpet, eller om kjæremaal har fundet sted, saasnart dette er avgjort, tilstille føreren av registret til anmerkning i samme en meddelelse om akkorden, bilagt med en gjenpart av akkordbetingelserne.

§ 29. Skifterettens kjendelse om akkordens stadfæstelse kan paakjæres av enhver fordringshaver, der ikke efter § 18 nr. 1 er utelukket fra at komme i betragtning ved avstemningen. Kjæremaal maa, ledsaget av fornøden begrundelse, erklæres inden 14 dage efter akkordens stadfæstelse.

Negtes akkordens stadfæstelse, kan skifterettens kjendelse paakjæres av skyldneren inden tre dage, efterat den er ham meddelt.

§ 31 første punktum. Naar en akkordforhandling indstilles efter § 13, saavel som naar det fremsatte akkordforslag forkastes, eller en vedtat akkord av skifteretten eller kjæremaalsretten negtes stadfæstelse, har skifteretten, saasnart den bestemte kjæremaalsfrist er forløpet, eller, om kjæremaal er erklæret, naar dette er avgjort, at la akkordforhandlingens utfald bekjendtgjøre paa den i § 6 nr. 1 bestemte maate med tilføiende, at forsaavidt nogen fordringshaver vil begjære skyldnerens bo tat under konkursbehandling, bør begjæring herom være indgit til skifteretten inden 14 dage efter bekjendtgjørelsens indrykkelse i den offentlige Kundgjørelses-tidende.

§ 32 første punktum. Saalænge de frister, som efter §§ 13 og 29 gjelder med hensyn til kjæremaal mot skifterettens kjendelse om akkordforhandlingens indstillen eller akkordens stadfæstelse eller negtelse av saadan, ikke er forløpet, eller, hvis kjæremaal har fundet sted, saalænge dette ikke er avgjort, vedblir skyldneren at staa under akkordstyrets tilsyn.

§ 33. Fra den tid, da andragendet om akkordforhand-

14 aug. ling er indgit til skifteretten og indtil akkordforhandlingens
 Nr. 4 slutning — den tid, hvori skyldneren efter § 32 vedblir at staa under akkordstyrets tilsyn, heri iberegnet —, kan utlæg ikke tages i skyldnerens gods, likesom tvangssalg kun maa finde sted i henhold til panteret, der efter § 30 vil være uberrørt av akkorden. Avslaaes andragendet om akkordforhandling, gjælder dette, indtil den i § 3 bestemte kjæremaalsfrist er forløpet, eller om kjæremaal har fundet sted, indtil dette er avgjort.

I samme tidsrum kan med den undtagelse, som flyter av § 31, skyldnerens bo ei heller beslattes tat under konkursbehandling efter begjæring av nogen fordringshaver. Hvor saadan begjæring er indgit, men endnu ikke er avgjort paa den tid, da skyldnerens andragende om akkordforhandling indkommer til skifteretten, blir, uanset forskrifterne i konkurslovens § 9, behandlingen av konkursbegjæringen at utsætte, indtil andragendet om akkordforhandling er avslaat eller akkordforhandlingen sluttet, uten at akkord er opnaadd. Det samme gjælder begjæring om utlæg for gjæld, hvorfra dog undtages utlæg eller utpantning for skatter og dermed likestillede fordringer, der tilkommer lovbestemt fortrinsret. Fornøden underretning skal av skifteretten tilstilles namsmyndigheten paa de steder, hvor skyldneren efter det oplyste har eiendele her i landet.

§ 45. Naar nogen i de i §§9 eller 38 omhandlede tilfælde vil indbringe en av skifteretten fattet beslutning for vedkommende regjeringsdepartement til prøvelse, faar bestemmelse i lov om rettergangsmaaten for tvistemaal §§ 399 og 401 tilsvarende anvendelse.«

§ 52. I lov om ophævelse av adgang til at betinge forkjøpsret i visse tilfælde m. v. av 20 mai 1899 skal § 2 andet led lyde saaledes:

»Saafremt saadan forkjøpsret eller salgsplicht ved salg av eiendom, foregaat før nævnte lov av 6 juli 1892, er paaheftet samme som en stedsevarende heftelse, skal eieren være berettiget til at forlange heftelsen avløst mot erstatning til den berettigede bestemt ved skjøn.«

§ 53. I lov om bygningsvæsenet i Kristiania av 26 mai 1899 skal § 12 lyde saaledes:

»1. Til at avgi de i nærværende kapitel omhandlede skjøn anordnes en kommission, som skal bestaa av 5 medlemmer, der tillikemed 5 varamænd efter indstilling av formandskapet opnævnes av Kongen for 3 aar ad gangen. Indstillingen skal offentlig bekjendtgjøres mindst 4 uker, inden opnævnelsen sker. Mindst 1 av kommissionens medlemmer samt 1 av vara-

mændene skal være i besiddelse av de for dommere foreskrevne 14 aug.
egenskaper. Nr. 4.

2. De av kommissionen avgivne skjøn er endelige. Anke hører under Høiesteret og kjøremaal under Høiesterets kjøremaalsutvalg.

3. Kommissionens medlemmer erholder en godtgjørelse av 12 kroner pr. dag, der utredes av bykassen. Godtgjørelsen kan forhøies av bystyret.

4. For byggebeltet i Aker kan anordnes en lignende kommission, hvis medlemmer opnævnes efter indstilling av Akers formandskap.«

§ 54. I lov om registrering av skibe av 4 mai 1901 skal efternævnte bestemmelser lyde saaledes:

»§ 33. Finder nogen sig forurettet ved en avgjørelse av registerføreren, kan han forlange spørsmålet om dens lovlig-
helt forelagt for vedkommende regjeringsdepartement, og hvis dette finder at kunne avgjøre spørsmålet, skal avgjørelsen i saa fald være forbindende for ham. Vil han ha spørsmålet ind for domstolene, behandles saken efter reglerne i lov om rettergangsmaaten for tvistemaal kapitel 30.

Negtelse av registrering av adkomst- og heftelsesdokumenter skal anmerkes paa vedkommende skibs folium i registeret. I anledning av saadan negtelse maa begjæring om departementets avgjørelse være indløpet til registerføreren eller stevning til retten være kommet ind inden 2 maaneder efter avgjørelsen, hvorom vedkommende blir at underrette. I motset fald kan han ikke angripe registerførerens avgjørelse, og anmerkningen om negtelsen utslettes av registret. Blir en saadan av registerføreren negtet registrering ved dom eller av departementet bestemt at skulle foretages, ansees det med hensyn til fortrinsretten i kollisionstilfælde, som om negtelse ikke har fundet sted (jfr. § 22).

De av toldkassereren i henhold til denne lov trufne avgjørelser kan indankes for vedkommende regjeringsdepartement.

§ 34 andet led. Saken anlægges ved herreds- eller byretten paa skibets hjemsted gjennom en mot den mulige rettighetshaver i almindelighet rettet stevning. Rettens formand berammer uten saksforberedelse hovedforhandling med et varsel, der ikke maa sættes under tre maaneder, og opfordrer i indkaldelsen enhver, der mener sig at ha en bedre ret til skibet eller parten, til under sin rets fortapelse at møte og godtgjøre sin ret. Saksøkeren skal la stevningen med indkaldelsen bekjendtgjøre ved indrykkelse 3 ganger i den offentlige Kundgjørelsestidende samt ved opslag paa rettens kontor og paa toldboden ved det toldsted, i hvis distrikt skibet hører hjemme.

14 aug. Har skibet tidligere været fremmed eiendom, og der ikke er
 Nr. 4. hengaat ett aar siden dets indførelse i skibsregistret, skal stevningen derhos være indrykket én gang i en i vedkommende fremmede lands hovedstad utkommende avis. Varslet regnes fra den sidste bekendtgjørelse. Ved hovedforhandlingen har saksøkeren at møte personlig og sandsynliggjøre sin ret til skibet eller parten, i hvilken henseende han har at meddele de oplysninger og forklaringer, som retten maatte forlange. Godtgjøres det, at saksøkeren eller den, fra hvem han ved behørig adkomst utleder sin ret, i de sidste 3 aar har været i uanfegtet besiddelse av skibet eller parten, behøves dog ingen yderligere sandsynliggjørelse. Hvis da ingen møter efter indkaldelsen eller den møtende ikke kan godtgjøre sin bedre ret, blir saksøkeren at kjende eiendomsberettiget til skibet eller parten.

§ 38. Norsk skib eller part i saadant maa ikke gives eller tages til brukelig pant.»

§ 55. I den almindelige borgerlige straffelov av 22 mai 1902 skal § 164 andet led lyde saaledes:

»Like med ed ansees en forsikring, som ifølge loven træder i eds sted, eller som ifølge loven avgives efter de regler, som gjælder for parter.«

§ 56. I den militære straffelov av 22 mai 1902 skal § 120 femte led lyde saaledes:

»Vedtar sigtede forelægget, skal vedtagelsen nedtegnes og medunderskrives av sigtede eller, saaframt dette ikke er gjørlig, av et tilkaldt vidne, som har paahørt vedtagelsen. Vedtagelsen har med den av §§ 124 og 125 følgende begrænsning samme virkning som en dom.«

§ 57. I lov om arbeiderbruk- og boliglaan av 9 juni 1903 skal § 8 første led lyde saaledes:

»Hvis skyldige renter og avdrag ikke i rette tid betales, kan derav beregnes indtil 5 pct. i aarlig rente fra forfaldsdag, indtil betaling sker.«

§ 58. I lov om statskontrol med skibes sjødygtighet m. v. av 9 juni 1903 med tillægslov av 18 september 1909 skal efternævnte bestemmelser lyde saaledes:

»§ 26 første led. Anser reder eller fører sig brøsthølden ved den fattede bestemmelse, kan han inden 48 timer, efterat underretning er blit føreren meddelt, forlange saken avgjort ved retslig skjøn med sjøkyndige domsmænd paa det sted, hvor skibet ligger.

§ 27. Efter foretat besigtigelse saavel av skibet i sin almindelighet som navnlig av de paaklagede mangler og efter at ha paahørt parternes forklaringer samt de vidneprov, hvortil der maatte være anledning, avgir skjønnsretten kjendelse, gaaende

ut paa skibets løsladelse eller paa dets yderligere tilbakeholdelse, i sidstnevnte tilfælde med angivelse av de forføininger, som fornødiges for at bringe det i sjødygtig stand for den paatænkte reise. 14 aug. Nr. 4.

§ 30. Rettens kjendelse kan indbringes for overskjøn. Dettets avgjørelse er endelig saavel med hensyn til spørsmålet om selve tilbakeholdelsen som om det derav flytende pengeansvar.

Forsaavidt skjønnsrettens kjendelse gaar ut paa tilbakeholdelse, maa begjæring om overskjøn fra rederens eller hans fuldmægtigs side fremsættes inden 48 timer, efterat den i § 28 sidste led omhandlede avskrift av kjendelsen er mottat.

§ 33. I saker, der angaar skibes sjødygtighet og er reist i henhold til denne lov, skal ved opnævnelse av skjønsmænd iagttages, at saavidt mulig en sjømand av lavere grad end skibsfører, styrmand eller maskinist blir medlem av retten. Findes ingen saadan i vedkommende utvalg, kan han opnævnnes utenfor utvalget.

§ 106. Er reder eller fører misfornøiet med nogen av de i henhold til denne lovs §§ 36—39, 55, 98, 100 og 101 truffne avgjørelser, kan han inden 14 dage forlange spørsmålet avgjort ved retslig skjøn med sjøkyndige domsmænd. Skjønnen blir at avholde inden den retskreds, hvor den paaklagde avgjørelse er foretat; dog kan saken med vedkommende departements samtykke indbringes i en anden retskreds.

Den, som bestyrer skjønnet, har at gi tilsynet betimelig varsel om forretningens avholdelse.

Hvorvidt utgifterne ved skjønnet helt eller delvis blir at bære av vedkommende rekvirent eller av det offentlige, avgjøres av skjønnsretten under hensyn til den utstrækning, i hvilken avgjørelsen maatte gaa rekvirenten eller det offentlige imot.

Overskjøn kan ikke kræves.»

§ 59. I lov om anlæg for telegraf, telefon og lignende meddelelsesmidler av 9 juni 1903 skal § 9 lyde:

»Skjøn efter denne lov avgives paa landet av lensmanden og to skjønsmænd. Varsel gives som ved indkaldelse til forliksraadet.«

§ 60. I lov om fængselsvæsenet og om tvangsarbeide av 12 december 1903 skal § 67 lyde saaledes:

»Kongen bestemmer, hvor meget der skal betales for forvaring og forpleining av gjeldsfanger.

Skyldneren mottages ikke i fængslet, hvis ikke betaling er erlagt for mindst én maaned. Fornyes ikke betalingen for samme tidsrum senest kl. 12 middag den sidste dag, for hvilken den er erlagt, løslates den fængslede.«

14 aug. § 61. I lov om laks- og sjørretfiskerierne m. v. av 8 april
 Nr. 4. 1905 skal efternævnte bestemmelser lyde saaledes:

»§ 14 andet led. Bestemmelserne i §§ 29 og 30 i lov om vasdragenes benyttelse av 1 juli 1887 skal ogsaa gjælde for de i nærværende paragraf omhandlede arbeider.

§ 42. De i denne lovs §§ 6, 25, 26 og 44 omhandlede skjøn avholdes av lensmanden og to skjønsmænd, som kan tages fra hvilket som helst herred i fiskeridistriktet.

Til skjønnet varsles med mindst fem dages frist eiere eller brukere av de fiskerier, der nærmest støter til den strækning, for hvilken skjøn efter rekvirentens forlangende skal avgives, samt formanden i vedkommende fiskeristyre.

De under skjønnsforretningen benyttede utgangspunkter for maalingen, hvor saadan foretages, bør tydelig betegnes og avmerkes paa strandbredden, helst i jordfaste stener eller fjeld.

Naar et skjøn er avholdt, skal en utskrift av forretningen utlægges til eftersyn paa lensmandens kontor, og rekvirenten har at bekjendtgjøre paa den i distriktet sedvanlig brukte maate, at skjønnet er avholdt, og at utskrift er utlagt som nævnt.

Inden seks uker efter den sidste bekjendtgjørelse kan skjønnet saavel av rekvirenten og enhver av dem, der ifølge ovenanførte skulde varsles, som av enhver fiskeriberettiget i vasdraget, om skjønnet angaar et saadant, indbringes til overskjøn. Indvarsling sker som til underskjønnet.

Omskostningerne ved skjøn, optat efter foranstaltning av paatalemyndigheten, utredes av delinkventfondet. Forøvrig utredes omkostningerne ved underskjøn som regel av rekvirenten; dog kan det ved skjøn angaaende fiske, der tilhører andre end rekvirenten, saavel som ved overskjøn bestemmes, at omkostningerne i det hele eller for en del skal utredes av den, hvem skjønnet gaar imot.

Naar der bevislig er indtraadt nogen forandring av elveløp, eller naar fem aar er forløpet siden skjønnets avholdelse, kan nyt skjøn forlanges.

§ 62. I lov om den konsulære retspleie av 29 mars 1906 skal efternævnte bestemmelser lyde saaledes:

»§ 11. Domme og andre avgjørelser av konsulardommer eller konsularret kan indbringes for høiere ret efter samme regler som avgjørelser av herreds- og byretterne med de lempninger, som tilsiges av de særegne forhold.

Er den høiere ret langmandsret, behandles saken ved lagmandsretten i Kristiania.

§ 13. Gjenoptagelse av en ved konsulardommer eller konsularret paadømt sak kan finde sted overensstemmende med

lovene om rettergangsmaaten for tvistemaal og straffesaker 14 aug.
med de lempninger, som tilsiges av de særegne forhold. Nr. 4.

§ 14. Borgerlige saker, hvori uteblivelsesdom er avsagt av konsulardommer eller konsularret, kan forlanges opfrisket ved den ret, som har avsagt dommen.

§ 63. I lov om bygningsvæsenet for Trondhjem av 11 juni 1906, jfr. lov av 14 juli 1914, skal § 104 lyde saaledes:

»1. Til at avgi de i denne lovs kapitel II omhandlede skjøn i Trondhjems by og Bymarken anordnes en kommission, som skal bestaa av 5 medlemmer, der tillikemed 5 varamænd efter indstilling av formandskapet opnævnes av Kongen for 3 aar ad gangen. Indstillingen skal offentlig bekjendtgjøres mindst 4 uker, inden opnævnelsen sker. Mindst 1 av kommissionens medlemmer og mindst 1 av varamændene skal være i besiddelse av de for dommere foreskrevne egenskaper.

2. De av kommissionen avgivne skjøn er endelige. Anke hører under Høiesteret og kjøremaal under Høiesterets kjøremaalsutvalg.

3. Kommissionens medlemmer tilkommer en godtgjørelse av kr. 12,00 pr. dag, som utredes av bykassen. Godtgjørelsen kan forhøies av bystyret.

4. For byggebeltet i Strinden kan anordnes en lignende kommission, hvis medlemmer opnævnes efter indstilling av Strindens formandskap.

§ 64. I lov angaaende forandringer i og tillæg til lovgivningen om odelsretten og aasætesretten av 16 juli 1907 skal § 3 andet, tredje og fjerde led lyde saaledes:

»Til skjønnet skal de odelsberettigede enten indkaldes hver for sig paa almindelig maate eller paa den maate og med det varsel, som er bestemt for mortifikationsstevninger angaaende heftelse paa fast eiendom.

Dersom skjønnsretten finder, efter de av saksøkeren fremlagte oplysninger og planer, at det tilstrækkelig er godtgjort, at eiendommen ved den paatænkte benyttelse kan frigjøres for odel i kraft av ovenanførte bestemmelse, avsiger den kjendelse gaaende ut herpaa.

Til overskjøn kan indkaldelse ske ved bekjendtgjørelse i Kundgjørelsestidenden. Varselsfristen er i saa fald mindst 4 uker.

§ 65. I lov om dispachører av 25 juli 1908 skal § 4 lyde saaledes:

»Dispachøren skal avlægge forsikring om at ville dispachere overensstemmende med lov og ret og i det hele tat samvittighetsfuldt opfylde sine pligter som dispachør.

§ 66. I lov om ordningen av retsforholdene vedkommende

14 aug. statens høifjeldsgrund m. v. av 8 august 1908 med tillægslov Nr. 4. av 20 mai 1910 skal efternævnte bestemmelser lyde saaledes:

»§ 1 sidste led. Kommissionens medlemmer og varamændene, naar disse første gang tiltræder kommissionen, avlægger den for dommere foreskrevne forsikring, forsaavidt de ikke tidligere har avlagt ed eller forsikring som dommer eller domsmand.

§ 9. I tvistemaal efter § 2 b kan de av kommissionen avsagte domme paaankes til Høiesteret.

Kjæremal hører under Høiesterets kjæremalsudvalg.«

§ 67. I lov om brandvæsenet av 15 august 1908 skal § 68 lyde saaledes:

»Den til brandvæsenets anlæg og indretninger fornødne tomt — bebygget eller ubebygget — kan i mangel av mindelig overenskomst av Kongen bestemmes avgit efter takst.«

§ 68. I lov om skylddeling m. v. av 20 august 1909 skal efternævnte bestemmelser lyde saaledes:

»§ 27 første led. Mændene tilkommer betaling efter lov nr. 9 av 6 august 1897, jfr. lov av 26 april 1918, § 90, men den utredes av rekvirenten. Mændene tilkommer ingen særskilt betaling for skylddelinger og nyskyldlægninger i henhold til nærværende lovs §§ 10 og 16.

§ 27 tredje led. Dommeren tilkommer for reise til bestyrelse av nogen i §§ 15 og 20 nævnte forretning vanlig skyss og kostgodtgjørelse av statskassen. For forretningen og dens berømmelse betales efter sportellovens §§ 5 og 7.«

§ 69. I lov om erhvervelse av skog av 18 september 1909, jfr. tillægslov av 13 august 1915, skal efternævnte bestemmelser lyde saaledes:

»§ 26. Vedkommende departement kan la opta retslige forklaringer om, hvorvidt der foreligger nogen overtrædelse av bestemmelserne i denne lov. Bevisoptagelsen foregaar efter reglerne for tvistemaal.

§ 34 første led. Begjæring om skjøn efter §§ 6, 29, 32 og 33 maa være kommet ind til retten inden en maaned, efterat ordføreren har mottat saken. Fristen for begjæring om over-skjøn er 14 dage.«

§ 70. I lov om aktieselskaper og kommanditaktieselskaper av 19 juli 1910 skal efternævnte bestemmelser lyde saaledes:

»§ 67 første led. Vil en aktieeier ved dom faa kjendt ugyldig en beslutning av generalforsamling eller repræsentantskap som stridende mot lov eller vedtægter, maa han ha anlagt sak, hvis det gjælder generalforsamlingsbeslutning, inden tre maaneder, efterat denne er fattet, og hvis det gjælder re-

præsidentantskapsbeslutning, inden tre maaneder, efterat be- 14 aug.
slutningen er blit ham bekjendt, og i ethvert fald inden et aar, Nr. 4.
efterat beslutningen er fattet.

§ 68 andet leds sidste punktum. Avgjørelsen kan inden
fjorten dage, efterat den av skifteretten er blit vedkommende
meddelt, indbringes for vedkommende regjeringsdepartement
til prøvelse. Forskrifterne i lov om rettergangsmaaten for
tvistemaal §§ 399 og 401 faar tilsvarende anvendelse.

§ 69 andet led. Dog kan aktie-eiere, som ikke har stemt
for beslutningen, i saadant antal og i besiddelse av saa mange
aktier som i § 68 sagt, ved en av dem opnævnt fælles fuldmæg-
tig, inden tre maaneder efter generalforsamlingens avholdelse,
eller — saafremt der efter beslutningen er fremsat begjæring
om undersøkelse i henhold til § 68 — efterat undersøkelsen er
endt eller begjæringen endelig avslaat, anlægge sak paa selska-
pets vegne og i dets navn til indtale av erstatning for skade,
voldt ved svig eller grov skjodesløshet. Ved sakens iretteførsel
maa der i retten fremlægges aktier for en tiendedel av aktie-
kapitalen; om aktiernes paategning og opbevaring og om und-
latelsen av betimelig at fremlægge dem, gjælder, hvad i § 67 er
sagt.«

§ 71. I lov om vernepligt og utskrivning av 19 juli 1910
skal § 47 lyde saaledes:

»Finder nogen sine rettigheter med hensyn til vernepligten
krænket ved vernepligtsstyrets beslutning eller ved general-
krigskommissærens bestemmelse, kan han underkaste saken
avgjørelse av Kongen eller indbringe den for domstolene over-
ensstemmende med lov om rettergangsmaaten for tvistemaal
kap. 30.«

§ 72. I lov om naturfredning av 25 juli 1910 skal § 3
sidste punktum lyde saaledes:

»Saadant skjøn skal paa landet holdes av lensmanden og
to skjønsmænd.«

§ 73. I lov om forsikringsselskaper av 29 juli 1911 skal
efternævnte bestemmelser lyde saaledes:

»§ 48 første led. Vil et medlem ved dom faa kjendt ugyl-
dig en beslutning av generalforsamling eller repræsenta-
nskap som stridende mot lov eller vedtægter, maa han ha anlagt
sak, hvis det gjælder generalforsamlingsbeslutning, inden tre
maaneder, efterat denne er fattet, og hvis det gjælder repræsen-
tantskapsbeslutning, inden tre maaneder, efterat beslutningen
er blit ham bekjendt, og i ethvert fald inden et aar, efterat be-
slutningen er fattet. Indtil saken er avgjort, skal klageren ved-
blivende ansees som medlem av selskapet.

§ 49 andet leds sidste punktum. Avgjørelsen kan inden
Norsk Lovtidende, 1ste avd., nr. 37, 1918.

14 aug. fjorten dage, efterat den av skifteretten er blit vedkommende
 Nr. 4. meddelt, indbringes for vedkommende regjeringsdepartement til prøvelse. Forskrifterne i lov om rettergangsmaaten for tvistemaal §§ 399 og 401 faar tilsvarende anvendelse.

§ 50 andet led. Dog kan medlemmer, som ikke har stemt for beslutningen, i saadant antal og med saadan interesse i selskapet som i § 49 sagt, ved en av dem opnævnt fælles fuldmægtig inden tre maaneder efter generalforsamlingens afholdelse, eller — saafremt der efter beslutningen er fremsat begjæring om undersøkelse i henhold til § 49 — efterat undersøkelsen er endt eller begjæringen endelig avslaat, anlægge sak paa selskapets vegne og i dets navn til indtale av erstatning for skade voldt ved svig eller grov skjodesløshet. Indtil saken er avgjort, skal klagerne vedblivende ansees som selskapets medlemmer.

§ 88 andet led. Skifterettens kjendelse er gjenstand for anke. Mot oversittelse av ankefristen gives ikke opreisning.»

§ 74. I lov om tvungen avstaaelse av vandfald til kommuner av 15 august 1911 skal efternævnte bestemmelser lyde saaledes:

»§ 9. Skjønsmændene opnævnes av Kongen utenfor den eller de kommuner, som forlanger avstaaelsen, eller hvor faldet ligger.

§ 10. Adgangen til at forlange tvungen avstaaelse bortfalder, saafremt avstaaelse ikke forlanges inden 3 maaneder, efterat endelig skjøn er holdt.»

§ 75. I lov om anlag av taugbaner og løipestrenger av 14 juni 1912 skal § 16 lyde saaledes:

»Skjøn, som avholdes med hjemmel av denne lov, avgives paa landet av lensmanden og to skjønsmænd. Varsel gives som ved indkaldelse til forliksraadet.»

§ 76. I lov om veivæsenet av 21 juni 1912 skal § 61 lyde saaledes:

»Skjøn, som avholdes med hjemmel av bestemmelser i nærværende lovs første del, avgives paa landet av lensmanden og to skjønsmænd. Varsel gives som ved indkaldelse til forliksraadet.»

§ 77. I lov om Norges Brandkasse av 21 juni 1912 skal efternævnte bestemmelser lyde saaledes:

»§ 34 tredje punktum. Forsaavidt nogen av disse ikke har avlagt ed eller forsikring som skjønsmænd, hvilken forsikring i saa fald snarest mulig blir at avlægge, har han straks midlertidig at tilstille vedkommende takstbestyrer skriftlig erklæring om, at han vil avgi de eventuelle takster efter bedste skjøn og overbevisning.

§ 35. Rekvisenten av en brandtakstforretning kan kræve

takstmændene opnævnt av det i lov om domstolene § 79 om- 14 aug.
handlede udvalg eller, om paafordres, i henhold til loven om Nr. 4.
skjøn m. v. § 14. Paa samme maate sker opnævnelsen, naar
der skal takseres bygninger av usedvanlig bygningsmaate eller
beskaffenhed og brandtakstbestyreren antar, at de faste takst-
mænd ikke er i besiddelse av tilstrækkelig kyndighet til gjen-
standenes værdsættelse. Opnævnelsen foretages i begge til-
fælde av herreds- eller byretten efter rekvisition fra takstbe-
styreren, som i rekvisitionen har at gi underretning om, hvil-
ken speciel kyndighet utfordres. Til opnævnelse av mænd
efter skjønslovens § 14 utfordres samtykke av rekvirenten.
Med dennes samtykke kan ogsaa en av brandkassen opnævnt
kyndig mand delta i taksten. Hans godtgjørelse utredes av
brandkassen.

§ 36 andet punktum. Disse takstmænd, som benævnes
brandforsikringskontrolører, skal avlægge forsikring som foran
i § 34 bestemt og være forpligtet til at rette sig efter den in-
struks, som av departementet efter brandkassens forslag ut-
færdiges.«

§ 78. I lov om pantesikkerhet for og inndrivelse av skatter
og andre offentlige avgifter av fast eiendom av 3 juli 1914
skal efternævnte bestemmelser lyde saaledes:

»§ 2. Bestemmelserne i § 1 faar tilsvarende anvendelse
paa fordringer, som ifølge særskilt lovbestemmelse er stillet
like med skatter i pantesikkerhet og inndrivelsesmaate.

§ 3. Bestemmelserne i lov om tvangsfuldbyrdelse § 110
skal ikke gjælde for de avgifter og erstatningskrav, som om-
handles i lov om vasdragenes benyttelse m. v. av 1 juli 1887
§ 23, lov om armeens utrederkvarterer av 6 juni 1891 (jfr.
lov av 18 august 1911) §§ 2 og 16, jfr. § 21, lov om toldoplag
av 7 mai 1904 §§ 35 og 53, lov om bygningsvæsenet i landets
byer utenfor Kristiania, Bergen og Trondhjem av 27 juli 1896
§ 13, lov om bygningsvæsenet i Bergen av 19 april 1899 §§ 20,
21, 26 og 92, lov om bygningsvæsenet i Kristiania av 26 mai
1899 §§ 11, 13, 24 og 96 samt lov om bygningsvæsenet i Trond-
hjem av 11 juni 1906 §§ 14, 19, 30 og 103.

I de her opregnede tilfælde tapes den lovbestemte pante-
ret, saavel naar utpantning og tinglysning derav ikke finder
sted inden de hittil gjældende frister, som naar auktion ikke er
begjært eller forretningen ikke fremmet efter forskrifterne i
§ 1 andet led.«

§ 79. I lov om barn, hvis forældre ikke har indgaat egte-
skap med hverandre, av 10 april 1915 skal efternævnte be-
stemmelse lyde saaledes:

»§ 12. Saken reises ved morens hjemting. Er moren død,

14 aug. reises saken ved barnets hjemting. Er baade moren og barnet
 Nr. 4. død, reises saken ved farens hjemting.

Naar verge er opnævnt, skal denne med partsret indtræde i saken.

Retten gir bidragsfogden meddelelse om retsmøterne og om sakens utfald. Bidragsfogden har ret til at optræde i saken for at vareta offentlige interesser. Parter, som uteblir uten gyldig forfald, kan foruten at ilægges ansvar avhentes av politiet enten straks eller til et senere retsmøte.

Mægling i forliksraadet finder ikke sted.

Den i § 8 sidste led nævnte begjæring træder istedenfor stevning.

Ved begjæringen om saksanlæg eller senest i det første retsmøte, hvor den opgivne far møter, spør dommeren ham, om han erkjender at ha hat samleie med moren til saadan tid, at han efter naturens orden kan være barnets far. Erkjendelse av, at han i henhold hertil er bidragspliktig, meddeles uopholdelig bidragsfogden (jfr. § 25 første led).

Før avhørelsen skal dommeren formane vedkommende part til at forklare sig sandfærdig og fremholde det ansvar, som falsk forklaring medfører, idet baade moren og den opgivne far pligter at gi forklaring efter samme regler og under samme ansvar som for vidner bestemt.

Saafremt retten efter bevisførselens slutning finder det ubetænkelig at edfæste den ene av parterne eller begge, avgir den herom kjendelse. I de tilfælde, som er nævnt i lov om rettergangsmaaten for tvistemaal § 219, træder en forsikring paa ære og samvittighet istedenfor ed.

Statskassen betaler utgifterne ved forkyndelse av indkaldelser, som utfærdiges av retten, og utgifterne ved at tilveiebringe oplysninger, som retten finder nødvendige.

Statskassens utgifter ved saken kan retten efter omstændighetene tilpligte den tapende part at erstatte helt eller delvis.

§ 14. Dommen og de avgjørelser, som træffes under saken, kan angripes saavel av bidragsfogden som av parterne.

§ 12 fjerde, femte og sjette punktum faar tilsvarende anvendelse.

Domstolenes avgjørelser av spørsmålet om, hvem der er at anse som far eller som bidragspliktig, skal meddeles den amtmand, som har utfærdiget forelægget.

§ 25 andet led. Hvis søksmaal efter § 15 eller gjenoptagelse av en paadømt sak begjæres til fralæggelse baade av far-skap og av bidragspligt eller av bidragspligt alene, har begjæringen ikke opsættende virkning, før den tages tilfølge. Hvis bidragsplikten blir ophævet som følge av saadant søksmaal

eller saadan gjenoptagelse, kan det, som er betalt, kræves tilbage.« 14 aug.
Nr. 4.

§ 80. I lov om smaabruk- og boliglaan m. v. av 23 juli 1915 skal efternævnte bestemmelser lyde saaledes:

»§ 67 første led. Begjæring om skjøn efter §§ 65 og 66 maa være kommet ind til retten inden 1 maaned, efterat ordføreren har mottat tilbudet. Fristen for begjæring om overskjøn er 14 dage.

§ 75. Hvis skyldige renter og avdrag av laan, som er git i henhold til denne lov, ikke blir betalt i rette tid, kan der beregnes indtil 5 pct. i aarlig rente derav fra forfalds dag til betaling sker.

Hvis laan, som er git uten pant i fast eiendom, blir misligholdt ved, at renter og avdrag ikke blir betalt i rette tid, eller paa anden maate, har banken adgang til at opsi restlaanet til indbetaling med 3 maaneders varsel.

Laan, som er git i henhold til denne lov, maa ikke indrives paa grund av misligholdelse, og pant, som er stillet for laanet, maa ikke frasælges eieren, før den, som har garantert for laanet, er underrettet.«

§ 81. I lov om offentlig tilsyn med overvintringstogt av 6 august 1915 skal efternævnte bestemmelser lyde saaledes:

»§ 8. Hvis tilsynet eller mønstringsmanden negter at gi saadan erklæring som nævnt i § 7, og politimesteren i henhold hertil negter at gi tilladelse til avgang, eller hvis politimesteren negter at godta stillet sikkerhet (jfr. § 7 sidste led), kan utrusteren eller lederen forlange saken avgjort ved retslig skjøn med sjøkyndige skjønsmænd paa det sted, hvor togtet utrustes.

Av skjønsmændene bør saavidt mulig mindst én være kyndig i overvintrings- og ishavsforhold. Paa sakens behandling finder forøvrig bestemmelserne i sjødygtighetslovens §§ 26—30 tilsvarende anvendelse.

Hvis tilsynet eller mønstringsmanden i henhold til §§ 2—4 og § 5 stiller krav, som utrusteren eller lederen mener er urimelige, kan de forlange retslig skjøn overensstemmende med reglerne i sjødygtighetslovens § 106.

§ 9. Naar nogen utruster togt eller fartoi til at hente overvintringstogtets deltagere, skal han gi melding til den politimester, som har git tilladelse til togtets avgang. Politimesteren æsker erklæring fra tilsynet, om det har noget at bemerke ved togtets eller fartøiets utrustning og planen for færden. Saafremt tilsynet finder, at der ikke er noget iveien for togtets avgang, og der heller ikke fra skibskontrollens side er noget til hinder, gir politimesteren skriftlig tilladelse til avgang. Anser utrusteren sig brøstholden ved tilsynets

14 aug. erklæring eller politimesterens avgjørelse, kan han kræve sa-
 Nr. 4. ken prøvet ved retslig skjøn overensstemmende med reglerne
 i sjødygtighedslovens § 106.«

§ 82. I lov om arbeidstvister av 6 august 1915 skal efter-
 nævnte bestemmelser lyde saaledes:

»§ 16. Dommerløfte.

Ingen maa gjøre tjeneste som medlem av Arbeidsretten,
 før han har avlagt skriftlig forsikring om, at han samvittig-
 hetsfuldt vil opfylde sine pligter.

Forsikringen sendes til vedkommende regjeringsdeparte-
 ment. Kongen fastsetter, hvordan den skal lyde.

§ 22 andet led. Opnævnte sakkyndige har krav paa godt-
 gjørelse efter reglerne i lov av 21 juli 1916.

§ 26. Kjæremaal og anke.

1. Kjendelse, hvorved en sak blir avvist, kan paakjæres
 til Høiesterets kjæremaalsutvalg. Kjæremaalsfristen er en
 maaned.

2. Den, som ikke er part, kan paakjære en kjendelse, som
 paalægger ham at avgi forklaring, ed eller forsikring, frem-
 lægge eller gi adgang til skriftlige bevis eller andre ting eller
 gjøre tjeneste som sakkyndig, eller som ilægger ham straf-
 eller omkostningsansvar. Parterne kan paakjære kjendelser,
 som ilægger dem selv straf- og omkostningsansvar efter §§ 41
 og 43.

Kjæremaalet maa erklæres straks, hvis vedkommende er
 tilstede i retten, men ellers senest tre dager, efterat han har
 faat meddelelse om avgjørelsen. Saafremt nogen har optraadt
 som motpart eller kan betragtes som motpart, bør han under-
 rettes om kjæremaalet. Kjæremaalet har opsættende virk-
 ning for den kjærende.

3. Formanden sender uten ophold kjæremaalserklæringen
 med de nødvendige dokumenter og utskrifter til Høiesterets
 kjæremaalsutvalg. Retten, den kjærende og andre, som kjære-
 maalet har betydning for, kan gi skriftlig uttalelse om saken.
 Paaberopes kjendsgjæringer, som ikke tidligere er nevnt, skal
 uttalelsen altid sendes gjennom retten.

4. Arbeidsrettens domme og andre kjendelser end de,
 som nævnes under nr. 1 og 2, er endelige og kan fuldbyrdes
 efter reglerne for høiesteretsdomme. Dog kan en dom paa-
 ankes til Høiesteret til ophævelse paa det grundlag, at saken
 ikke hører under Arbeidsrettens domsmyndighet. Fristen for
 saadan anke er en maaned.

§ 32. Mæglerløfte.

Ingen maa gjøre tjeneste som mæglingsmand eller medlem
 av et mæglingsraad, før han har avlagt saadan forsikring, som
 nevnt i § 16.«

§ 83. I lov om ulykkesforsikring for industriarbeidere 14 aug.
m. v. av 13 august 1915 skal § 17 femte led lyde saaledes: Nr. 4.

»Til bevisoptagelsen, der avholdes efter reglerne for tvistemaal, varsles foruten tilsynsmanden — arbeidsgiveren, forretningsføreren i den sykekasse, hvori den skadede maatte være forsikret, samt den eller de erstatningsberettigede eller, i tilfælde, deres verge eller fuldmægtig.«

§ 84. I lov om domstolene av 13 august 1915 skal efternævnte bestemmelser lyde saaledes:

»§ 62. Retternes øvrige tjenestemænd ansættes og avskediges efter de regler, som er git i lov om offentlige tjenestemænd av 15 februar 1918.

§ 63. I ethvert lensmandsdistrikt og i enhver kjøpstad skal der være ett hovedstevnevidne og saa mange hjelpestevnevidner, som herreds- eller byretten fastsætter.

Som hovedstevnevidne har lensmanden ret og pligt til at gjøre tjeneste i sit distrikt. I kjøpstæderne ansætter formandskapet hovedstevnevidnet.

Hovedstevnevidnet har ret til alle indtægter av forkyndelserne, naar han selv antar og lønner hjelpestevnevidnerne. Vil hovedstevnevidnet ikke selv anta hjelpestevnevidner, ansættes de av formandskapet. Er ikke andet avtalt, faar de da tre fjerdedele av betalingen og hele reisegodtgjørelsen for de forkyndelser, som de utfører.

Hovedstevnevidner i kjøpstæderne og hjelpestevnevidner maa godkjendes av vedkommende ret.

Lar det sig ikke gjøre at faa hovedstevnevidne i en kjøpstad eller hjelpestevnevidne for den lovbestemte godtgjørelse, utreder vedkommende kommune eller kommuner de nødvendige lønninger.

Hvis et lensmandsdistrikt omfatter flere kommuner eller dele av flere kommuner, og kommunerne ikke kan bli enige om at anta eller lønne hjelpestevnevidner, fastsætter retten antallet av hjelpestevnevidner særskilt for hver kommune.

Disse bestemmelser gjør ingen forandring i de regler, som gjælder om antagelse av særskilte stevnevidner ved de store fiskerier.

Ved Høiesteret kan der ansættes et eller flere stevnevidner til at utføre forkyndelser i den by, hvor Høiesteret holdes.

Stevnevidner skal avgi forsikring til vedkommende ret om, at de samvittighetsfuldt vil opfylde sine pligter. Kongen fastsætter, hvordan forsikringen skal lyde.«

§ 85. I lov om rettergangsmaaten for tvistemaal skal efternævnte bestemmelser lyde saaledes:

»§ 207 tredje led. Det, som er bestemt om egtefæller,

14 aug. gjælder ogsaa, hvis ægteskapet er opløst. Like med slegtsskap
 Nr. 4. i ret op- eller nedstigende linje regnes forholdet mellem adoptivforældre og adoptivbarn og disses livsarvinger.

§ 208 tredje led. Forskrifterne i § 207 tredje led faar tilsvarende anvendelse.

§ 375 sidste led. Behandles saken ved Høiesteret, avhøres parter og vidner og foretages granskning altid paa den maate, som er foreskrevet for partsavhørelse og bevisoptagelse utenfor hovedforhandlingen. Sakkyndige kan ogsaa avhøres umiddelbart for Høiesteret. Om istandbringelse av utdrag av saken gives forskrifter i særskilt lov.«

§ 86. I lov om tvangsfuldbyrdelse av 13 august 1915 skal § 6 første led lyde saaledes:

»Naar en dom, som gaar ut paa andet end betaling av penger, og som ikke kan kræves fuldbyrdet, før den er blit retskraftig, angripes ved anke eller ved begjæring om opfriskning, kan den ret, som dommen bringes ind for, under de betingelser, som er fastsat i lov om rettergangsmaaten for tvistemaal § 148, paa begjæring foreløbig tillægge dommen foregrepet tvangskraft.«

§ 87. I lov av 4 april 1916 om tillæg til lov om bygningsvæsenet i Bergen av 19 april 1899 skal § 2 lyde saaledes:

»Til at avgi de i kap. 2 i Bergens bygningslov av 19 april 1899 og de i nærværende lov nævnte skjøn anordnes en kommission, som skal bestaa av 5 medlemmer og 5 varamænd. Mindst 1 av kommissionens medlemmer og 1 av varamændene skal være i besiddelse av de for dommere foreskrevne egenskaper. Kommissionen med varamænd opnævnes av Kongen blandt et utvalg paa 15 dertil skikkede personer, som bringes i forslag av formandskapet. Før dette forslag endelig vedtages, skal det være offentlig bekjendtgjort og utlagt til eftersyn i mindst 2 uker. Opnævnelsen sker for 3 aar ad gangen.

Skjønskommissionens godtgjørelse fastsettes av Kongen og utredes av Bergens bykasse.

De av kommissionen avgivne skjøn er endelige. Anke hører under Høiesteret og kjøremaal under Høiesterets kjøremaalsutvalg.«

§ 88. I lov om skibsaktieselskaper av 26 juli 1916 skal efternævnte bestemmelser lyde saaledes:

»§ 67 første led. Vil en aktieeier ved dom faa kjendt ugyldig en beslutning av generalforsamling eller repræsentantskap som stridende mot lov eller vedtægter, maa han ha anlagt sak inden tre maanedes, efterat beslutningen er blit ham bekjendt, og i ethvert fald inden et aar, efterat beslutningen er fattet.

§ 68 andet leds sidste punktum. Avgjørelsen kan inden 14 aug.
en maaned, efterat den av skifteretten er blit vedkommende Nr. 4.
meddelt, indbringes for vedkommende regjeringsdepartement
til prøvelse. Forskrifterne i lov om rettergangsmaaten for
tvistemaal §§ 399 og 401 faar tilsvarende anvendelse.

§ 69 andet led. Dog kan aktie-eiere, som ikke har stemt
for beslutningen, i saadant antal og i besiddelse av saa mange
aktier som i § 68 sagt, ved en av dem opnævnt fælles fuldmæg-
tig, inden tre maaneder efter generalforsamlingens avholdelse,
eller — saafremt der efter beslutningen er fremsat begjæ-
ring om undersøkelse i henhold til § 68 — efterat under-
søkelsen er endt eller begjæringen endelig avslaat, anlægge
sak paa selskapets vegne og i dets navn til indtale av erstat-
ning for skade voldt ved svig eller grov skjødesløshet. Ved
sakens irettelse maa der i retten fremlægges aktier for en
tiendedel av aktiekapitalen; om aktiernes paategning og op-
bevaring og om undlatelsen av betimelig at fremlægge dem,
gjælder, hvad i § 67 er sagt.«

§ 89. I lov om tvungen avstaaelse av grund i fiskevær i
Finmarken m. v. av 14 december 1917 skal § 4 lyde saaledes:

»Adgangen til iverksættelse av tvungen avstaaelse bort-
falder, hvis begjæring om skjøn til fastsættelse av erstatningen
ikke er kommet ind til retten inden 3 maaneder, efterat der
er truffet bestemmelse om tvangsavstaaelsens iverksættelse.
Forretningen skal av dommeren berammes til foretagelse paa
aastedet i en av maanederne juni, juli, august eller september,
og saa snart ske kan, efterat begjæringen er fremsat.«

§ 90. I lov om erhyverelse av vandfald, bergverk og anden
fast eiendom av 14 december 1917 skal efternævnte bestem-
melser lyde saaledes:

»§ 6 post 6. Fristen for begjæring om overskjøn efter
post 2, 4 og 5 er 14 dage. Skjønsmænd saavel til underskjøn
som til overskjøn opnævnes av Kongen.

Er der allerede holdt skjøn i henhold til § 7, blir dette
bindende ogsaa i forhold til staten. Er bare underskjøn holdt,
kan dog staten forlange overskjøn. Begjæring om overskjøn
maa i saa fald være kommet ind til retten inden en maaned,
efterat vedkommende departement mottok saken.

§ 7 post 3. Bestemmelserne i § 6 post 2, 4, 5 og 6 første
punktum og post 7 faar tilsvarende anvendelse. Begjæring
om skjøn efter post 4 og 5 maa være kommet ind til retten
inden 1 maaned, efterat ordføreren har mottat saken. Fri-
sten for begjæring om overskjøn er 14 dage. Skjønsmænd
saavel til underskjøn som til overskjøn opnævnes utenfor den
eller de i skjønnet interesserte kommuner.

14 aug. Fristen for kommunestyrets beslutning om at gjøre for-
 Nr. 4. kjøpsret gjældende regnes fra skjønnets eller i tilfælde over-
 skjønnets avholdelse.

§ 8 post 5. Løvrig faar bestemmelserne i § 7 post 1 andet led, post 2 andet og tredje led, samt posterne 3, 4 og 5 tilsvarende anvendelse. De i § 7 post 2 andet led og post 3 første led fastsatte frister for erklæring om forkjøpsrettens anvendelse og for begjæring om skjøn regnes fra den dag, da ordføreren mottok saadant tilbud som i nærværende paragrafs post 2 nævnt.

§ 9 post 3. Bestemmelserne i § 6, post 2, 4, 5, 6 og § 7, post 4 og 5 faar tilsvarende anvendelse.

Er der allerede holdt skjøn i henhold til § 6, post 2, 4 eller 5, blir dette bindende ogsaa i forhold til amtskommuner. Er bare underskjøn holdt, kan dog amtskommunen forlange overskjøn. Begjæring herom maa i saa fald være kommet ind til retten inden 1 maaned, efterat amtmanden mottok saken.

§ 38. Vedkommende departement kan la opta retslige forklaringer om, hvorvidt der foreligger nogen overtrædelse av bestemmelserne i denne lov eller lov om adgang for andre end norske statsborgere til at erhverve fast eiendom eller bruksret over grund her i riket av 9 juni 1903 eller lov om adgang til at erhverve skog, bergverk eller vandfald av 12 juni 1906 med tillægslove av 28 mai 1907 og 24 januar 1908 (jfr. love av 26 mars 1907, 28 mars 1908 og 16 mars 1909) eller lov om erhvervelse av vandfald, bergverk og anden fast eiendom av 18 september 1909 eller av de vedtagne betingelser for en meddelt koncession eller tilladelse.

Bevisoptagelsen foregaar efter reglerne for tvistemaal.

§ 91. I lov om vasdragsreguleringer av 14 december 1917 skal efternævnte bestemmelser lyde saaledes:

»§ 16 post 1 andet led. Eiøre og rettighetshavere ved et reguleringsbassæng kan efter bestemmelse av Kongen stevnes til ekspropriationsskjønnet paa den maate, som er foreskrevet for almenningssaker i lov av 9 juli 1851 § 1, jfr. loven om rettergangsordningens ikrafttræden § 15.

§ 20.

1. I reguleringskoncessionen eller beslutningen om regulering for statens regning kan det bestemmes, at skjøn og overskjøn i henhold til denne lov skal avgives av skjønsmænd, som Kongen særlig opnævner. Lignende bestemmelser kan Kongen ogsaa senere træffe, dersom begjæring fremsættes av nogen interessert, før skjønsmænd er opnævnt paa sedvanlig maate. Naar skjønsmændene opnævnes av Kongen, kan han sætte deres antal høiere end

det sedvanlige baade ved underskjøn og ved overskjøn, dog altid et like tal. 14 aug.
Nr. 4.

I skjønsretten bør som regel kjendskap til saadanne jordbruksforhold, som er av særlig betydning i vedkommende distrikt, være fortrinsvis repræsenteret.

2. Omkostningerne ved skjøn og overskjøn i henhold til denne lov skal utredes av den, som ønsker at utføre reguleringsforetagendet, eller som iverksætter dette. Naar skjønnet ikke er forlangt av ham, kan dog skjønsretten fritta ham for at utrede ved underskjøn indtil en fjerdedel og ved overskjøn indtil halvdelen av omkostningerne, saafremt retten enstemmig finder forlangendet om vedkommende skjøn aapenbart ubefoiet.

Under omkostningerne indgaar efter nærmere bestemmelse av skjønsretten nødvendige utgifter til teknisk og juridisk bistand for de indstevnte. Ved bedømmelsen av utgifternes nødvendighet skal retten ha for øie, at der til varetagelse av likeartede interesser, som ikke staar i strid, i almindelighet bør benyttes samme tekniske eller juridiske bistand for flere eller alle interesserte.«

IV.

Overgangsbestemmelser.

§ 92. Kongen kan bestemme, at en eller flere av de nuværende overretter fremdeles indtil videre skal gjøre tjeneste til behandling av de saker, som henstaar eller senere skal indbringes for overretterne.

§ 93. Kongen bestemmer, hvorledes de overretssaker, som gaar over til behandling ved lagmandsretterne, skal fordeles mellem disse domstoler.

Lagmandsretternes retsmøter til behandling av disse saker holdes under ett for det hele lagdømme ved rettens faste sæte paa de retsdage, som lagmanden har bestemt.

§ 94. Valg av forliksmænd, lagrettemænd, domsmænd, skjønsmænd og retsvidner overensstemmende med loven om domstolene foretages første gang i det aar, som gaar forut for lovens ikrafttræden.

De forretninger, som ved den nævnte lov er paalagt lagmændene og herreds- eller bydommerne, utføres om fornødent av de nuværende lagmænd og underdommere.

§ 95. Med andragender om sakførerbevilling, indsendt før denne lovs ikrafttræden, forholdes efter den ældre lovgivning.

De, som tidligere har bevilling som underretssakførere, kan ogsaa optræde ved lagmandsretterne (overretterne) under samme betingelser som andre sakførere.

14 ang.
Nr. 4.

§ 96. Kræves der før denne lovs ikrafttræden en beramelse eller en anden bestemmelse av en forliksmænd eller dommer i en sak, som først skal foretages ved forliksrådet eller retten efter det nævnte tidspunkt, utfærdiges den av den tjenestemand, som ved det paagjældende tidspunkt har den stilling, som svarer til den i de nye love anordnede.

§ 97. I saker, som før denne lovs ikrafttræden er foretat ved forlikskommissionen, kommer den hittil gjældende lovgivnings bestemmelser om sakens behandling og paakjendelse i kommissionen og om paaanke av forlik og kjendelser fremdeles til anvendelse.

Forøvrig har en mægling, som er foretat i forlikskommissionen efter de ældre regler, virkning i samme utstrækning som en efter denne lovs ikrafttræden foretat mægling i forliksrådet.

§ 98. I tvistemaal, som før denne lovs ikrafttræden er iretteført ved den dømmende ret eller berammet til foretagelse ved retten, kommer den hittil gjældende lovgivnings bestemmelser om sakens behandling, paakjendelse og paaanke fremdeles til anvendelse.

Skal ny behandling i første instans finde sted, foregaar denne efter de nye loves regler.

Skal saken behandles med meddomsmænd eller sjørets-, handelsrets- eller haandverksretsmedlemmer, vedblir de i henhold til den tidligere lovgivning opnævnte mænd at tjenstgjøre under den fortsatte behandling. Indtræder ledighet, opnævnes nyt medlem overensstemmende med de nye loves regler.

Saker, som paaankes til Høiesteret, paastevnes uten hensyn til den tidligere sessionsinndeling. Efter varslets utløp fastsetter rettens formand tiden for behandlingen, naar begjæring derom fremkommer. Forskriften i § 36 andet led i lov av 4 juni 1892 om forkyndelser, varsler i civile saker m. v. blir herved at iagttas.

Ved behandling av ankesaker i Høiesteret efter den ældre lovgivnings regler, gjælder ikke den i lov om domstolene § 5 andet led fastsatte begrænsning i adgangen til at benytte særlig tilkaldte dommere.

§ 99. Paa skiftetvister, som er reist før denne lovs ikrafttræden, faar bestemmelse i § 98 tilsvarende anvendelse.

§ 100. Skjøn eller takst, som er berammet før denne lovs ikrafttræden, behandles og paaankes efter den hittil gjældende lovgivnings bestemmelser. De i henhold til disse opnævnte mænd vedblir at tjenstgjøre. Indtræder ledighet, opnævnes nyt medlem overensstemmende med de nye loves regler.

§ 101. Odelssøksmaal, i hvilke takst er berammet før

denne lovs ikrafttræden, behandles, paadømmes og paaankes 14 aug.
 efter den ældre lovgivning. Nr. 4.

Følgerne av, at en eier tilsidesætter de ham under odels-
 saken paalagte indskrænkninger i hans raadighet over eien-
 dommen, bedømmes efter den lov, som gjaldt paa den tid,
 handlingen blev foretat. Det samme gjelder følgerne av ulov-
 lig overdragelse eller hugst fra løsningsmandens side.

§ 102. Bestemmelserne om gjenoptagelse i lov om ret-
 tergangsmaaten for tvistemaal kapitel 27, jfr. lov om skjøn
 m. v. av 1 juni 1917 § 40, kommer ogsaa til anvendelse over-
 for domme, kjendelser og retslige skjøn, som efter denne lovs
 ikrafttræden avsiges efter den hittil gjældende lovgivnings
 regler.

§ 103. Hvis ikke andet er bestemt i denne lov, kommer
 bestemmelserne i lov om tvangsfuldbyrdelse til anvendelse
 ogsaa, naar grundlaget for fuldbyrdelsen skriver sig fra tiden
 før denne lovs ikrafttræden uten at være forældet efter den
 tidligere lovgivnings bestemmelser.

Denne bestemmelse kommer ikke til anvendelse paa ældre
 voldgiftsdomme og gjaldsbrev.

§ 104. En tvangsauktion, som er berammet før denne
 lovs ikrafttræden, fremmes efter den hittil gjældende lov-
 givnings bestemmelser. Ophæves forfølgningen gjennom ap-
 pel, kommer den nye lovs regler til anvendelse.

§ 105. Hvis der i henhold til den hittil gjældende lovgivning
 er adgang til at forlange eksekution eller auktion uten fore-
 gaaende lovmaal og dom i henhold til et før denne lovs
 ikrafttræden oprettet dokument, staar denne adgang frem-
 deles aapen efter det nævnte tidspunkt uanset de i loven
 om tvangsfuldbyrdelse opstillede betingelser herfor. Fuldbyr-
 delsen indledes og foretages efter reglerne i lov om tvangs-
 fuldbyrdelse.

§ 106. Arrest- eller forbudsforretninger, som er beram-
 met før denne lovs ikrafttræden, forfølges efter den hittil
 gjældende lovgivnings bestemmelser, hvilke ogsaa er avgjø-
 rende med hensyn til arrestens eller forbudets virkninger.

§ 107. De nærmere bestemmelser, som findes nødvendige
 til at gjennomføre denne lov, kan gives av Kongen.

Ti har Vi antatt og bekreftet, likesom Vi herved antar og
 bekrefter samme som lov, under Vår hånd og rikets segl.

Gitt på Kristiania slott den 14 august 1918.

Haakon.

(L. S.)

Gunnar Knudsen.

N. F. Leganger,
 kst.

14 aug.
Nr. 5.

Midlertidig lov

om fonds- og aktiemæglere.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Oss er blitt forelagt Stortingets beslutning, av 8. august 1918 sålydende:

§ 1. Ved fonds- og aktiemægler forståes i denne lov enhver, der mot godtgjørelse optræder som mellemmand ved omsætning av stats-, kommune-, hypotek- og kreditforeningsobligationer, andre ihændehaberobligationer, partialobligationer, aktier og lignende værdipapirer samt skibsparter.

Til omsætning av aktier og lignende værdipapirer regnes ogsaa omsætning av tegningsbevis, utbyttecertifikater og lignende, som gir ret til forholdsmæssig andel i utbytte eller kapital i et aktieselskap eller kommanditaktieselskap samt omsætning av tegningsret til aktier og lignende værdipapirer og av interimsbevis for disse.

Ordet værdipapirer i de følgende paragraffer omfatter alle saadanne papirer som foran nævnt.

Ved de i denne lov bestemte tidsfrister for opdrag og oppgjør er søn- og helligdage ikke medregnet. Det samme gjelder den 17 mai.

§ 2. Virksomhet som fonds- og aktiemægler kan kun utøves av dem, som har faat autorisation efter lov av 5 juni 1869 om frigivelse av mæglernæringen, samt av dem, som heretter faar tilladelse til at drive saadan næring.

Uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement kan ingen andre end banker og bankierer ved siden av saadan mæglervirksomhet drive anden næringsvirksomhet eller være styremedlem i selskap, som driver anden næringsvirksomhet. Kongen kan bestemme, at visse arter av næringsvirksomhet undtages fra denne forskrift.

Bestemmelserne i denne paragraf skal ikke være til hinder for, at sakførere eller andre leilighetsvis bistaar nogen ved kjøp eller salg av værdipapirer som i § 1 nævnt, naar dette sker i forbindelse med varetagelse av deres formuesanliggender forøvrig.

§ 3. Tilladelse til indtil videre at drive virksomhet som fonds- og aktiemægler skal i almindelighet meddeles enhver, som ved denne lovs utfærdigelse har anmeldt sin mæglerforretning til handelsregisteret eller som i henhold til lov av 9 juni 1916 om tillegg til lovgivningen om stempelavgift av dokumenter har anmeldt den til Finansdepartementet.

Tilladelsen er dog betinget av, at vedkommende

14 aug.
Nr. 5.

- a) har fylt 25 aar,
- b) er norsk statsborger,
- c) inden 4 uker efter denne lovs utfærdigelse indsender ansøgning til vedkommende departement paa den maate, som i § 5 er bestemt.

I særlige tilfælde kan vedkommende departement dispensere fra lovens krav med hensyn til alder.

Er en mæglers bo under konkursbehandling, kan det ikke tillates ham at fortsætte som mægler. Er han under akkordforhandling, kan tilladelsen først meddeles fra det tidspunkt, da betalingsindstillingen er ophørt. Har han hat sit bo under konkursbehandling, eller er konkurs negtet, fordi boet ikke hadde midler til at dække omkostningerne, kan han ikke opnaa tilladelse til mæglervirksomhet uten at godtgjøre, at gjælden er ordnet ved betaling, eftergivelse eller opfyldt akkord, eller at den er faldt bort paa anden maate.

§ 4. Tilladelse til at drive virksomhet som fonds- og aktiemægler kan, hvis § 3 ikke kommer til anvendelse, meddeles mænd og kvinder, som har fylt 25 aar, er norske statsborgere og som godtgjør ved paalidelige vidnesbyrd:

1. at de har ført en hæderligandel,
2. at de har mindst 3 aars utdannelse i aktiemæglerforretning eller i banks eller bankiers fondsavdeling som chef for eller assistent ved mæglervirksomheten — derav mindst 1 aar indenlands,
3. at de har underkastet sig en av Kongen anordnet prøve. Ved denne maa de navnlig godtgjøre sin kyndighet i bokholderi og lovgivningen om fondshandel samt indgaaende kjendskap til værdipapirer.

Bestemmelserne i § 3 sidste led faar tilsvarende anvendelse.

§ 5. Tilladelse til at drive fonds- og aktiemæglervirksomhet meddeles av vedkommende regjeringsdepartement.

Ansøkninger indsendes gjennom børs- og handelskomiteen i de byer, hvor der er børs og forøvrig gjennom amtmanden.

Alle ansøkninger skal være bilagt med opplysninger om søkerens økonomiske stilling.

Amtmanden eller i de byer, hvor der er børs, børs- og handelskomiteen har at indhente uttalelse om søkerne i den utstrækning, som er nødvendig for at skaffe paalidelig materiale til andragendets bedømmelse og selv at avgi indstilling om søkerne.

For tilladelse til at drive mæglervirksomhet som fonds- og aktiemægler betales en aarlig avgift av kr. 50,00 til statskassen. Endvidere har de mæglerforretninger, som virker

14 aug. i byer, hvor der er børs, at betale kr, 50,00 aarlig til børs-kassen. Regler for opkrævningen av avgiften fastsættes av vedkommende departement.

§ 6. De i § 5 omhandlede ansøknings maa indeholde oplysning, om vedkommende skal drive forretningen helt for egen regning, eller om den skal drives for regning av andre enkeltmænd eller et ansvarlig eller uansvarlig selskap. Indtræder der senere forandring i dette forhold, maa ogsaa dette uten ophold anmeldes.

Drives mæglervirksomheten helt eller delvis for regning av andre end søkeren selv, er de enkeltmænd og selskaper, for hvis regning den drives, underkastet de for mæglere foreskrevne pligter og indskrænkninger. Dog kommer bestemmelserne i § 15 ikke til anvendelse paa banker eller bankierer.

Forretningen maa i ethvert tilfælde drives fra fast forretningslokale.

En mæglerforretning kan ikke ha filial i samme kommune. Filial i anden kommune kan drives under ledelse av en mægler, som oppfyller denne lovs betingelser, efter tilladelse av vedkommende regjeringsdepartement. Herved faar bestemmelserne i § 5 tilsvarende anvendelse.

Funktionærer i selskap, for hvis regning der drives mæglervirksomhet, og funktionærer i banks eller bankiers fonds-avdeling er undergit de forpligtelser og indskrænkninger, som ved denne lov paalægges funktionærer hos mæglere.

§ 7. Enhver, som vil drive virksomhet som fonds- og aktiemægler, maa stille sikkerhet i den utstrækning og paa den maate, som vedkommende myndighet bestemmer.

Denne sikkerhet hefter for ethvert ansvar, som vedkommende maatte paadra sig under utøvelse av mæglerhvervet. Den ophører at hefte og kan forlanges tilbakelevert, naar 1 aar er gaat fra den tid, vedkommende myndighet har mottatt mæglerens meddelelse om, at han ophører med sin mæglervirksomhet, eller fra den tid, da tilladelsen er tilbakekaldt overensstemmende med bestemmelserne i § 19, og der inden denne tid ikke er anmeldt noget krav, men ellers først, naar de anmeldte krav er fyldestgjort eller av anden grund bortfalt. Naar fristen er utløpet, kan sikkerheten forlanges indskrænket til det, som trænges for at dække de anmeldte krav.

Er sikkerheten helt eller delvis gaat med til dækning av de fremkomne krav, bør det kræves som vilkaar for at fortsætte virksomheten, at avgangen erstattes med ny sikkerhetsstillelse inden en fastsat frist. Paa samme maate kan vedkommende

myndighet, naar den finder grund til det, ogsaa ellers kræve, 14 aug.
at ny eller yderligere sikkerhet stilles. Nr. 5.

§ 8. I enhver mæglerforretning skal føres dobbelt bokholderi med kassabok, memorial, reskonto, hovedbok, journal over de omsatte værdipapirer samt journal over mottagne opdrag.

I omsætningsjournalen skal i tidsfølge og i nummerorden anføres enhver stedfundne omsætning med opgave over parternes navn, værdipapirernes navn og kjøpesum, ved bytte værdien av de overdragne værdipapirer ansat overensstemmende med bestemmelsen i § 10, tiden for omsætningen, kurtage og for stempelpligtige papirers vedkommende stempelavgiftens beløb. De nærmere bestemmelser angaaende indredning, autorisation og førsel av journalerne og om, hvorlænge de skal opbevares, træffes av vedkommende regjeringsdepartement. Paa egen konto føres de stedfundne indkjøb av stempelmerker.

§ 9. Mægleren skal vareta sin parts tarv overensstemmende med god forretningsskik, og hvor han har opdrag baade fra kjøper og sælger, vareta begges tarv med samme omhu.

Faar han et opdrag, som gaar ut paa at kjøpe eller sælge til en av opdragsgiveren fastsat kurs, skal mægleren avslutte handel, saasnart omsætning kan istandbringes til denne kurs. Er det imidlertid allerede, før omsætningen har fundet sted, klart, at der kan opnaaes en for opdragsgiveren gunstigere kurs end i opdraget fastsat, er mægleren pliktig til at avslutte handel til den kurs, som efter de for mægleren foreliggende tilbud er den bedst opnaaelige. Er der ikke fastsat nogen kurs i opdraget, er mægleren berettiget til at avslutte handel, saasnart det kan ske til en kurs, som efter markedets stilling maa ansees rimelig.

Naar en mægler faar i opdrag at sælge eller kjøpe det samme værdipapir for flere kunder, og opdraget kun delvis kan utføres, har den av kunderne krav paa, første ret, fra hvem mægleren først har mottat opdraget.

Naar en mægler faar et opdrag, er dette, hvis opdragsgiveren ikke har fastsat nogen frist, gjældende til utløpet av den tredje dag, efterat mægleren har mottat opdraget, deri medregnet den dag, opdraget kommer frem til mægleren. Opdragsgiveren kan dog naarsomhelst tilbakekalde opdraget, saalænge ikke handel er avsluttet, eller anden bindende avtale er truffet mellem mægleren og tredjemand. Er handel ikke istandbragt ved fristens utløp, er opdraget at anse som bortfaldt.

Naar mægleren indleder underhandlinger om salg eller kjøp av værdipapirer paa vegne av nogen, som ikke er bosat

- 14 aug. paa mæglerens bosted, skal han uttrykkelig gjøre motparten op-
Nr. 5. merksum herpaa.

En mægler maa ikke formidle forretninger, som har aabenbar karakter av spekulation, for nogen, som ikke er fuldmyndig eller for nogen, om hvem mægleren vet eller burde vite, at han av uerfarenhet eller letsindighet indlater sig paa forretninger i en utstrækning, der staar i misforhold til hans pengemidler. Det er endvidere en mægler forbudt at opmuntre nogen til spekulationer i værdipapirer, naar han aabenbart savner de hertil nødvendige erfaringer om økonomiske forhold.

§ 10. Slutseddelen utfærdiges av mægleren og hvis flere mæglere har medvirket ved omsætningen, utfærdiger sælgerens mægler slutseddel til sælgeren, kjøperens mægler til kjøperen og alle de samvirkende mæglere slutsedler til hinanden.

Slutseddelen skal angi dagen for handelens avslutning, dens gjenstand, omsætningskursen, kjøpesummen, kurtagesatsen, kurtagebeløpet, oppgjørsdatoen samt navn og adresse paa kjøper og sælger eller paa vedkommende mellemand, for samtliges vedkommende med tilføyelser, som betegner, i hvilken egenskap de har optraadt under handelen.

Ved utfærdigelse av slutseddelen benyttes blanketter med tilhørende talonger av saadant indhold, som vedkommende regjeringsdepartement bestemmer. Dette fastsetter tillike, hvorlænge talongerne skal opbevares hos slutsedlernes utstedere.

Omfatter handelen bytte av værdipapirer, ansees to særskilte omsætninger at ha fundet sted (ved hvert saadant bytte), og der blir at utfærdige 4 original-slutsedler.

Ved al anden omsætning utstedes slutseddelen i 2 originaleksemplarer, et for hver av parterne.

Slutsedlerne skal uopholdelig sendes til parterne senest den paafølgende hverdag efterat handel er istandbragt.

Likelydende kopier av alle originalslutsedler tilstilles vedkommende regjeringsdepartement paa den maate, som av dette maatte bli bestemt.

§ 11. Opgjøret mellem parterne foregaar hos mægleren. Hvor flere mæglere har medvirket, foregaar det hos de respektive kjøperes mæglere.

Ved omsætning, hvor kjøper og sælger bor i samme kommune, skal parterne inden kl. 1 den anden dag efter handelens avslutning henholdsvis indlevere værdipapirerne og indbetale kjøpesummen til den mægler, hos hvem oppjøret foregaar, naar intet andet er avtalt.

Bor de i forskjellige kommuner, sker oppjøret inden kl. 1

den syvende dag efter handelens avslutning, naar intet andet 14 aug.
er avtalt. Nr. 5.

Hvis kjøperen ikke opfylder sin forpligtelse senest kl. 12 dagen efter opgjørsdagen, har sælgeren valget mellem at annullere forretningen og at sælge værdipapirerne for kjøperens regning. Hvis han ikke senest den fjerde dag efter opgjørsdagen skriftlig har meddelt kjøperen noget andet, ansees handelen som annullert. Saafremt sælgeren senest dagen efter opgjørsdagen har tilstillet kjøperen skriftlig meddelelse om, at han forlanger værdipapirerne indløst inden kl. 12 anden dag efter opgjørsdagen, og dette ikke sker, kan han ogsaa kræve skadeserstatning i henhold til lov om kjøp av 24 mai 1907 § 30, og det hvadenten han senere annullerer handelen eller sælger værdipapirerne for kjøperens regning.

Hvis sælgeren ikke har opfyldt sin forpligtelse senest kl. 12 fjerde dag efter opgjørsdagen, har kjøperen valget mellem at annullere forretningen og at indkøpe værdipapirerne for sælgerens regning. Hvis han ikke senest den syvende dag efter opgjørsdagen skriftlig har meddelt sælgeren noget andet, ansees handelen som annullert. Saafremt kjøperen opgjørsdagen har git sælgeren skriftlig meddelelse om, at han forlanger værdipapirerne utlevert inden fire dage, og dette ikke sker, kan han ogsaa kræve skadeserstatning i henhold til lov om kjøp av 24 mai 1907 § 24, hvis han annullerer handelen.

Hvis ydelserne ikke kan leveres inden de foran nævnte tidsfrister, pligter vedkommende part at gjøre opmerksom derpaa før handelens avslutning. Mægleren skal da sørge for, at der træffes avtale om opgjørsdag.

§ 12. Mægleren har ved opgjøret at paase, at de solgte værdipapirer leveres overensstemmende med avtalen. Han maa ikke utlevere værdipapirerne til kjøperen, før denne har betalt kjøpesummen. Han skal paase, at alle endnu ikke forfaldne rente- og utbyttebevis, som tilhører værdipapirerne, medfølger, og at det fremgaar av paategning paa værdipapirerne, at transporten, hvor saadan kræves, er formelt i orden.

§ 13. Ved ethvert kjøp eller salg av værdipapirer, som en mægler avslutter, hefter han som selvskyldner for, at parterne opfylder sine forpligtelser. Dette ansvar har han dog ikke for en part, som paa forhaand er godkjendt av den anden.

Har opgjør ikke kunnet finde sted ved utløpet av de i § 11 omhandlede tidsfrister, skal den mægler, hos hvem opgjøret skulde finde sted, uopholdelig sørge for, at parterne faar skriftlig underretning.

Hvis en sælger ved kjøperens misligholdelse vil sælge værdipapirerne for kjøperens regning i henhold til § 11, fjerde led,

14 aug. kan han forlange dem overtat av den overfor ham ansvarlige
Nr. 5. mægler. Mægleren har da inden 8 dage at indberette forholdet til den kontrollerende myndighet, enten han vil sælge værdipapirerne til andre eller beholde dem til egen formuesanbringelse.

Hvis en kjøper ved sælgerens misligholdelse vil indkjøpe værdipapirerne for sælgerens regning i henhold til § 11, femte led, kan han forlange, at den overfor ham ansvarlige mægler snarest mulig iverksætter indkjøpet for ham. Ogsaa om dette forhold har mægleren at sende indberetning til den kontrollerende myndighet inden 8 dage.

Utlagt stempelavgift av misligholdte omsætninger kan refunderes mot behørig legitimation av vedkommende departement, naar de paabudte indberetninger er indsendt.

Forsømmer mægleren at iagttæ, hvad denne paragraf og §§ 9—12 paalægger ham, blir han erstatningspligtig for det tap, han ved denne sin forsømmelse paafører nogen av parterne eller medvirkende mæglere.

§ 14. Mægleren har ret til kurtage for alle fuldt opgjorte handler, der er istandbragt ved hans medvirkning.

Ved uopfyldte handler har han ret til kurtage av den part, som ikke opfylder sin forpligtelse.

Kurtagen beregnes efter de satser, som til enhver tid fastsættes av vedkommende regjeringsdepartement.

Andre end mæglere kan ikke faa andel i kurtagen.

Mægleren maa for sit arbeide som saadan ikke motta anden godtgjørelse end kurtagen. Han maa ikke beregne kursgevinst.

§ 15. En mægler eller nogen hos ham ansat funktionær maa ikke i nogen form, enten direkte eller ved andre, drive handel med værdipapirer for egen regning eller yde forskud eller laan eller indgaa kautionsforpligtelser mot sikkerhet i værdipapirer. Dog kan mægleren efter en avsluttet handel utbetale sælgeren helt eller delvis værdipapirernes salgssum, før han har faat dækning.

Kjøper nogen av dem værdipapirer til anbringelse av egne midler, eller sælger de værdipapirer, som de paa denne eller anden maate f. eks. ved arv er blit eier av, maa disse kjøp eller salg foregaa gjennem en anden mægler.

Værdipapirer, hvorpaa mægleren har utbetalt salgssummen, og som ikke overtages av kjøperen, maa sælges paa den maate, som i forrige led er bestemt.

En mægler eller nogen hos ham ansat funktionær maa ikke i nogen form overta ansvar for, at tegning eller salg av værdipapirer skal ha fundet sted inden en viss tid eller til en viss mindstepris.

§ 16. Kjøper eller sælger en mægler eller nogen hos ham ansat funktionær værdipapirer i strid med § 15, kan den, han har solgt til eller kjøbt av, kræve handelen omgjort og i tilfælde skadeserstatning. Samme ret har den, som hos mægleren eller hos nogen hos ham ansat funktionær har tegnet sig for eller kjøpt værdipapirer, som mægleren eller funktionæren har overtaget ansvar for i strid med § 15, sidste led. 14 aug. Nr. 5.

Den ovenfor omhandlede ret bortfalder, hvis den ikke gjøres gjældende ved søksmaal inden en maaned, efterat vedkommende fik kundskap om saken. Under alle omstændigheter bortfalder den 1 aar efter handelens avslutning.

Retten til at kræve omgjørelse og erstatning efter nærværende paragraf kan ikke paa forhaand fraskrives.

§ 17. Mægleren skal være underkastet den kontrol, som vedkommende regjeringsdepartement maatte anordne.

Han er til enhver tid pliktig til at meddele de kontrollerende myndigheter de oplysninger, som de maatte forlange angaaende hans økonomiske forhold og angaaende hans forretning og de spørsmål, som staar i forbindelse dermed, derunder ogsaa alle saadanne oplysninger, som maatte ansees nødvendige til kontrol med, at pliktig stempelavgift erlægges. Han er ogsaa pliktig til paa forlangende at forevise sine forretningsbøger og øvrige dokumenter vedkommende mæglervirksomheten samt talongerne til de av ham utfærdigede sluttedler. Talongerne kan ogsaa forlanges utlevert til kontrol.

Med den forannævnte undtagelse paahviler der mægleren og de hos ham ansatte funktionærer taushetspligt med hensyn til det, som de i forretnings medfør kommer til kundskap om angaaende andres private forhold.

Likeledes pligter den, som utøver den av departementet anordnede kontrol, i den utstrækning, undersøkelsens øiemed tillater det, at bevare taushet om det, som derunder blir ham bekjendt.

§ 18. I byer, hvor der er børs, skal mæglerne eller et utvalg av dem efter børskomiteens bestemmelse være komiteen behjælpelig med at istandbringe officielle kursnoteringer over værdipapirer. Denne notering foregaar paa børsen under komiteens kontrol og efter et av den fastsat reglement. Bestemmelserne om utvalg og om reglementet er undergit vedkommende regjeringsdepartements approbation.

For de ved børsen noterte værdipapirer maa anden notering ikke finde sted i vedkommende by.

§ 19. Tilladelse til at drive virksomhet som fonds- og aktiemægler kan tilbakekaldes av vedkommende regjeringsdepartement, hvis dette finder det godtgjort, at mægleren har

1te aug. gjort sig skyldig i uretskaffent forhold eller har overtraadt
Nr. 5. denne lov eller forskrifter, som er utfærdiget i henhold til
denne lov, eller de gjældende bestemmelser om stempelavgift
av dokumenter.

Videre kan den nævnte myndighet tilbakekalde tilladel-
sen, hvis han ikke efterkommer den kontrollerende myndighets
krav om forøket sikkerhetsstillelse eller undlater at holde sik-
kerhetsstillelsen i kraft, eller hvis han undlater at betale av-
gifterne ifølge § 5, eller endelig, hvis der indtræder andre om-
stændigheder, som gjør det utilraadelig, at virksomheten fort-
sættes.

En mæglers ret bortfalder i alle tilfælde, naar han gaar
konkurs, eller naar han i løpet av 2 paa hinanden følgende
aar ikke har drevet virksomhet som mægler.

Retten suspenderes i alle tilfælde, naar han indstiller sine
betalinger.

En mæglers enke eller arvinger kan paa ansøknings faa til-
ladelse av vedkommende regjeringsdepartement til at fort-
sætte virksomheten i saa lang tid, som dette finder det nød-
vendig til avvikling eller overdragelse av forretningen. Det
maa dog i saa fald forlanges, at virksomheten i denne tid
bestyres av en av departementet godkjendt person, der opfylder
de i § 4 bestemte krav. Naar særlige forhold tilsiger det, kan
der dog dispenseres fra kravene til utdannelsestid og alder.
Bestyreren er i sin funktionstid underkastet alle denne lovs
regler.

Naar en ret er endelig bortfalt, paaligger det vedkom-
mende regjeringsdepartement at anmelde dette til handelsre-
gisteret.

§ 20. Overtrædelse av denne lov eller de med hjemmel i
samme givne forskrifter straffes, hvis ingen anden og strengere
bestemmelse finder anvendelse paa forholdet, med bøter eller
med fængsel i indtil 3 maaneder. Vedkommendes utbytte av en i
strid med loven stedfunden omsætning kan inddrages i stats-
kassen overensstemmende med straffelovens § 36.

§ 21. Denne lov træder i kraft fra den tid Kongen bestem-
mer. Fra samme tid ophæves for fonds- og aktiemægleres
vedkommende:

- 1) Paragrafferne 2, 3, 4, 8, 9 og 10 i lov av 9 juni 1916 om
tillæg til lovgivningen om stempelavgift av dokumenter.
- 2) De endnu gjældende bestemmelser i lov av 8 september
1818 om mægleres ansættelse, deres pligter og rettigheter,
med tillægslov av 22 juni 1863, og lov av 5 juni 1869 om
frigivelse av mæglernæringen.

3) Enhver anden mot denne lov stridende bestemmelse. 14 aug.
Ti har Vi antatt og bekreftet, likesom Vi herved antar og Nr. 5.
bekrefter samme som lov, under Vår hånd og rikets segl.

Gitt på Kristiania slott den 14 august 1918.

Haakon.
(L. S.).

Gunnar Knudsen.

N. F. Leganger,
kst.

Lov

om forandring i lov om handelsregistre, firma og prokura
av 17 mai 1890.

14 aug.
Nr. 6.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Oss er blitt forelagt Stortingets beslutning, av 8 august 1918 sålydende:

Lov om handelsregistre, firma og prokura av 17 mai 1890, § 35 skal herefter lyde:

»Som handlende eller like med handlende ansees i denne lov:

(a—d. inkl. uforandret.)

e. fonds- og aktiemæglere.

Undtagne er selskaper o. s. v.» (uforandret som før).

Ti har Vi antatt og bekreftet, likesom Vi herved antar og bekrefter samme som lov, under Vår hånd og rikets segl.

Gitt på Kristiania slott den 14 august 1918.

Haakon.
(L. S.).

Gunnar Knudsen.

N. F. Leganger,
kst.

Lov

om forandringer i lov om aldersgrænser for offentlige tjenestemænd av 14 mai 1917.

14 aug.
Nr. 7.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Oss er blitt forelagt Stortingets beslutning, av 8 august 1918 sålydende:

§ 2, litra c, d, e og f i lov av 14 mai 1917 om aldersgrænser for offentlige tjenestemænd skal herefter lyde saaledes:

- 14 aug. c. 65 a a r for inspektører, vaktmestre, betjenter (herunder
 Nr. 7. dog ikke kontorbetjenter) og arbeidsformænd ved fængsler og tvangsarbeidshus;
 overpleier og pleiere ved Kriminalasylet; inspektører og assistenter ved fabriktilsynet, inspektørene for ildsfarlige gjenstande, for den offentlige arbeidsformidling og for arbeidsledighetsforsikringen; skibskontrollens tekniske besigtelsesmænd;
 utvalgsformanden og opsynschefen ved Romsdalsfisket samt opsynschefene ved Lofotfisket og i Stavanger, Søndre og Nordre Bergenhus amter;
 de ved telegrafvæsenet ansatte bud, instrumentmakere, arbeidsformænd og arbeidere;
 hovedarsenalforvalteren, arsenalforvaltere og sanitetsforvaltere, haandrækningsmænd ved befæstningene, arsenalene og armeens magasiner;
 samtlige avdelingschefer ved Norges Geografiske Opmaaling, som ikke er nævnt under b, de ved samme ansatte geodater, topografer, hydrografer, assistenter av underofficersklassen, karttegnere, gravører samt assistenter ved den fotografiske avdeling;
 direktør og underdirektør ved marinens hovedverft, ingeniører, verksmester, skibsbygmester, hovedarsenalforvalter, tegneformænd, tegnere og hjålpetegnere, kjelinspektør, opsynsmænd, overpolitibetjenten, politibetjenter, marinens overmaskinmestre, maskinmestre, korps-, arsenal-, mine-, takkel-, intendantur- og skibsbygningssløitnanter, sanitetsforvalter, underofficerer av 2den grad av marinens haandverkskorps og sjømilitære korps (undtagen musikunderofficerer), underofficerer av marinens sanitetskorps og marinens intendanturkorps.
- d. 60 a a r for inspektricer og opsynskvinder ved fængsler og tvangsarbeidshus; det underordnede mandlige personale (med undtagelse av portnere o. lign.) ved statens medicinale anstalter;
 garnisonerende musikkorporaler og faste musikelever ved divisionsmusikkorpsene; Norges Geografiske Opmaalings kvindelige gravører og trykkerifunktionærer; marinens musikunderofficerer av 2den grad, underofficerer av 3dje grad av marinens haandverkskorps og sjømilitære korps, marinens politi- og brandkonstabler.
- e. 55 a a r for det underordnede kvindelige personale (med undtagelse av oldfruer o. lign.) ved statens medicinale anstalter; den ved telegrafvæsenet ansatte telefonbetjening.
- f. 52 a a r for underofficerer av 4de og 5te grad av ma-

rinens haandverkskorps og sjømilitære korps, marinens 14 aug.
menige musikanter, fastlønnede kanonskyttere og mine- Nr. 7.
haandverkere.

Ti har Vi antatt og bekreftet, likesom Vi herved antar og
bekrefter samme som lov, under Vår hånd og rikets segl.

Gitt på Kristiania slott den 14 august 1918.

Haakon.

(L. S.).

Gunnar Knudsen.

N. F. Leganger,
kst.

Kongelig resolusjon

av 14 august.

14 aug.

Samtidig med sanksjon av foranstående lov nr. 7 er det
bestemt:

At Forsvarsdepartementet bemyndiges til å treffe de nød-
vendige forføininger til lovens gjennomførelse.

Midlertidig lov

om erhvervelse av fast eiendom paa landet.

14 aug.

Nr. 8.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Oss er blit forelagt Stortingets beslutning, av 13 au-
gust 1918 sålydende:

§ 1. Eiendomsret til fast eiendom paa landet kan ikke
uten tilladelse av Kongen eller den, han bemyndiger, erhver-
ves med fuld retsvirkning, selv om erhververen er norsk stats-
borger eller norsk korporation, stiftelse eller selskap, saafremt
den til eiendommen hørende dyrkede mark alene eller sammen
med dyrket mark, som erhververen eller i tilfælde dennes fa-
milie tidligere eier i samme herred, utgjør i Smaalenene, Akers-
hus, Hedemarken, Kristians, Buskeruds, Jarlsberg og Lar-
viks samt Søndre og Nordre Trondhjems amter mer end 40
hektar, i de øvrige amter mer end 20 hektar.

Til familie henregnes her bare erhververens egtefælle og
barn under 21 aar samt, hvis erhververen selv er under 21 aar,
ogsaa forældre og søskende under 21 aar.

Herredsstyret kan med Kongens godkjendelse beslutte ned-
sættelse av den i første led fastsatte arealgrænse.

14 aug. § 2. Tilladelse efter § 1 er ikke nødvendig for Norges
 Nr. 8. Bank, Kongeriket Norges Hypotekbank, Den norske Arbeider-
 bruk- og Boligbank, Den norske Stats Smaabruk- og Boligbank,
 Riksforsikringsanstalten, offentlige fond og autoriserte spare-
 banker.

Heller ikke er tilladelse efter § 1 nødvendig for norske statsborgere, naar erhvervelsen sker gjennom arv, egteskap eller odelsløsning eller gjennom overdragelse, naar erhververen er nærmere odelsberettiget til eiendommen end overdrageren eller er dennes ektefælle eller beslegtet eller besvogret med overdrageren i op- eller nedstigende linje eller i første eller anden sidelinje.

Til erhvervelse gjennom tvangsauktion, derunder ogsaa auktion i henhold til konkurslovens § 127, er tilladelse efter § 1 ikke nødvendig for norske statsborgere samt bankaktieselskaper og forsikringsselskaper, som har helt norsk styre med sæte i Norge, saafremt erhvervelsen er skedd for at redde en fordring, som tilhører erhververen, og som denne har panteret for i eiendommen. Kongen kan bestemme, at det samme skal gjælde for kredit- og hypotekforeninger, hvis statutter er godkjendt av vedkommende departement.

§ 3. Skogutvalget skal paa begjæring av amtmanden, vedkommende regjeringsdepartement eller nogen i erhvervelsen interessert skjønsmæssig bestemme størrelsen av den dyrkede mark, som omfattes av en erhvervelse, og av den dyrkede mark, som erhververen, og i tilfælde dennes familie (jfr. § 1, andet led), tidligere eier inden herredet.

Reglerne i lov om erhvervelse av skog av 18 september 1909, jfr. lov av 13 august 1915 §§ 10, 11 og 12, faar tilsvarende anvendelse paa skogutvalgets bestemmelser i henhold til denne paragraf.

§ 4. Ved innsendelse av andragende om koncession efter denne lov faar § 13 i lov om erhvervelse av skog tilsvarende anvendelse. Forøvrig faar reglerne i lov om erhvervelse av vandfald, bergverk og anden fast eiendom av 14 december 1917 kapitel V anvendelse, forsaavidt dertil er anledning.

Ved bedømmelsen av, hvorvidt en erhvervelse strider mot denne lov, bør retsskriveren som regel godta en av erhververen paa tro og love avgitt skriftlig erklæring om størrelsen av den dyrkede mark, erhvervelsen gjælder, og om størrelsen av den dyrkede mark, erhververen og i tilfælde dennes familie (jfr. § 1, andet led), tidligere eier inden samme herred.

§ 5. I de tilfælde, da der efter bestemmelserne i denne lov utfordres koncession til erhvervelse av fast eiendom, og erhvervelsen ikke sker gjennom tvangsauktion, derunder ogsaa

14 aug.
Nr. 8.

auktion i henhold til konkurslovens § 127, har den herredskommune, hvor eiendommen er beliggende, forkjøpsret til eiendommen. Denne bestemmelse gjelder dog ikke, ifald kjøperen er indenbygdsboende eller i forbindelse med koncessionsandragendet avgir erklæring om, at han inden et aar efter kjøpekontraktens avslutning vil bosette sig paa eiendommen og drive den som gaardsbruk i mindst 5 aar, medmindre eiendommen skal benyttes til smaabruk, boligtomter eller skal anvendes til særlige kommunale formaal. Undlater erhververen at opfylde de betingelser, han har paatat sig, indtræder kommunens forkjøpsret ogsaa for disse bruk. Beslutning om at gjøre forkjøpsretten gjældende maa i tilfælde træffes inden 3 maaneder, efterat ordføreren fik kjendskap til forholdet.

Bestemmelserne i lov om erhvervelse av skog av 18 september 1909, jfr. lov av 13 august 1915 og lov av 26 juli 1916, kapitel II faar tilsvarende anvendelse, forsaavidt dertil er anledning.

§ 6. Ved anvendelsen av de ovenfor givne bestemmelser skal bruksret, som gjælder for en tid av over 10 aar, regnes like med eiendomsret.

§ 7. Denne lov træder i kraft straks.

Den provisoriske anordning om erhvervelse av fast eiendom paa landet av 14 august 1917 ophæves. Derimot forblir de bestemmelser om nedsættelse av grænsen for det koncessionsfri areal av dyrket mark, som er truffet i henhold til anordningens § 1 sidste punktum, gjældende, saalænge de ikke forandres i henhold til denne lovs § 1.

Ti har Vi antatt og bekreftet, likesom Vi herved antar og bekrefter samme som lov, under Vår hånd og rikets segl.

Gitt på Kristiania slott den 14 august 1918.

Haakon.

(L. S.).

Gunnar Knudsen.

N. F. Leganger,
kst.

Midlertidig lov

14 aug.
Nr. 9.

om forkortelse av arbeidstiden i bedrifter, som gaar ind under lov om arbeiderbeskyttelse i industrielle virksomheter av 18 september 1915.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Oss er blitt forelagt Stortingets beslutning, av 13 august 1918 sålydende:

§ 1. Kongen kan paa andragende fastsætte, at i bestemte arter av bedrifter eller i enkelte bedrifter, for hvilke bestem-

14 aug. melserne om arbeidstid i kap. III i lov om arbeiderbeskyttelse
 Nr. 9. i industrielle virksomheter av 18 september 1915 for tiden er
 gjældende, skal en arbeiders almindelige arbeidstid ikke over-
 stige 8½ time daglig og ikke over 48 timer ukentlig.

Naar arbeidstiden er begrenset saaledes, maa den enkelte
 arbeider kun undtagelsesvis anvendes i overtidsarbeide og kun
 efter tilladelse av tilsynet eller i tilfælde vedkommende regje-
 ringsdepartement.

§ 2. Forsaavidt nedsættelse av arbeidstiden i henhold til
 bestemmelsen i § 1 fremkalder tvist om, hvorvidt bestaaende
 tariffavtalers lønssatser bør forhøies, maa saadan tvist ikke
 søkes løst ved arbeidsnedleggelse eller arbeidsstængning. Kan
 den ikke løses ved forhandling mellem vedkommende organisa-
 tioner, skal den forelægges for en lønsnævnnd paa fem medlem-
 mer, opnævnt av Kongen. Lønsnævnndens avgjørelse skal
 gjælde, saa længe denne lov staar ved magt, men ikke utover
 vedkommende tariffavtales gyldighetstid.

Overtrædes forbudet mot arbeidsstans, skal § 40 i lov om
 arbeidstvister av 6 august 1915 finde anvendelse.

§ 3. Arbeidsgiver eller arbeider, som overtræder en i
 medhold av nærværende lovs § 1 truffen bestemmelse om ar-
 beidstidens forkortelse eller utfærdiget dispensation, straffes
 med bøter, saafremt ikke strengere straffebestemmelser efter
 den almindelige borgerlige straffelov kommer til anvendelse.

§ 4. Denne lov træder i kraft straks og skal gjælde, saa
 længe den nuværende krigstilstand varer, og 12 maaneder,
 efterat en almindelig fred er sluttet.

Ti har Vi antatt og bekreftet, likesom Vi herved antar og
 bekrefter samme som lov, under Vår hånd og rikets segl.

Gitt på Kristiania slott den 14 august 1918.

Haakon.

(L. S.).

Gunnar Knudsen.

N. F. Leganger,
 kst.

Utgiver: Byråchef Young.

Grøndahl & Søn's boktrykkeri, Kristiania.